

Μηνύματα στο «'Ελ. Πνεῦμα»

«...Ύψηλοί στόχοι, κρίσεις, κριτικές με τὸ χέρι στὴν καρδιά καὶ με γνώση. Περιοδικὸ με ψυχὴ καὶ με νεῦρο... μάρτυρας καὶ καθρέφτης...».

Βασίλης Ρώτας
Ποιητὴς—'Αττική

«... Τὰ Ἑλληνικά Γράμματα ἔχουν μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ ἀγνοῦς καὶ θαρραλέους ἐργάτες σὰ τὸ Λάμπρο Μάλαμα ποὺ ὀρθοτομεῖ τὸ λόγο τῆς Ἀλήθειας δίνοντας ἓνα ὡραῖο παράδειγμα πνευματικῆς ἀνθρώπου μέσα στὴ μιζέρια καὶ τὴν ἀπογοητευτικὴ πραγματικότητά τοῦ τόπου μας...».

Παῦλος Κυριαζῆς
Συγγραφέας-Δημοσιογράφος—'Αθήνα

«... Μὲ συγκίνησή μου διαβάζω τὸ «'Ελ. Πνεῦμα». Ἀπὸ καλὸ σὲ καλύτερο. Θερμὰ συγχαρητήρια...»

Στέργιος Σκιαδάς
Ποιητὴς—'Αθήνα

«...Πολὺ ὁμορφο καὶ με συνέπεια τὸ «'Ελ. Πνεῦμα». Συγχαίρω ἀπὸ καρδιά καὶ εὐχομαι διάρκειά. Σφίγγω με γνήσια πατριωτικὰ αἰσθήματα τὸ χέρι ποὺ κρατᾷ τὴ γερὴ τὴν πένα...»

Βασίλης Κραφίτης
Λογοτέχνης—Βόλος

«...Κρατῶ τὸ «'Ελ. Πνεῦμα» νὰ τὸ φτιάσω κάποτε τόμο... Καλὸ, θαρραλέο, ἀληθινὸ τὸ περιεχόμενο. Μπράβο !..»

Φ. Γελαδόπουλος
Συγγραφέας—'Αθήνα

«...Ύπεροχο τὸ «'Ελ. Πνεῦμα» μιὰ πιστὴ εἰκόνα τῆς ἀδολῆς ἰδανοκρατούμενης ψυχῆς καὶ τοῦ καρπεροῦ πνεύματος τοῦ δημιουργοῦ του. Σὰν ἓνα καταπράσινο μικρὸ Νησί, στὸν ἀφιλόξενο ὠκεανὸ μιᾶς ζωῆς... Χρειαζονται οἱ φάροι, ἔστω κι ἂν φωτίζουν ἐρημούς βράχους... Συνέχισε ἀγαπητέ μας Μάλαμα. Ἐμεῖς εἴμαστε θαυμαστές σου καὶ ἂν εἶναι δυνατό «ἀδέρφια σου».

Γιῶργος Χιονίδης
Συγγραφέας καὶ
Νομικὸς Βέροια

«...Σὰς σφίγγω με ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου τὸ χέρι γιὰ τὴ δημιουργική σας ἐργασία καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες σας. Γιὰ τὸ «'Ελ. Πνεῦμα» Σὰς συγχαίρω εὐλικρινά...»

'Αλεξάνδρα Παραφεντίδου
Λογοτέχνιδα—Θεσ)νικὴ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1966

«Μακάριοι οι Ειρηνοποιοί»

(Κατίνας Χαροπούλου)

ΧΡΟΝΟΣ Β'

ΤΕΤΧΟΣ 76

Γενάρης - Φλεβάρης

ΔΙΜΗΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΚΕΨΗΣ
ΟΡΓΑΝΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Η. ΚΥΡΙΑΖΗ

Ε. ΠΙΣΚΟΒΑ

Σ. ΒΑΛΙΟΥΔΗ

Σ. ΜΟΥΣΕΛΙΜΗ

Α. ΜΑΛΑΜΑ

Α. ΠΑΡΑΦΕΝΤΙΔΟΥ

Κ. ΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τ. ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Η. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Α. ΣΟΦΙΑΝΙΔΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐκδότης—Διευθυντής: ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ
Διεύθυνση: Ἀνεξαρτησίας 300—Ἰωάννινα
Χρονιάτικη συνδρομή Δραχ. 50
Νομικῶν Προσώπων
καὶ Σωματείων • 150
Ἐξωτερικοῦ Δολλάρια 8
Ὑψη, ἀλληλογραφία, ἐμβόλιμα στὸν ἴδιον
Συνεργασίαι ποὺ δὲν δημοσιεύονται δὲν ἐπιστρέφονται
Τυπογραφεῖο ΕΥΡ. Κ. ΘΕΜΕΛΗ 28 Ὀκτωβρίου 72—Ἰωάννινα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

★	ΑΡΘΡΟ :			
		Ἡ Κρίση τῆς Λογικῆς	(Λ. Μάλαμα)	Σελίδα 125
★	ΠΟΙΗΣΗ :			
		Ἐπίλογος	(Στ. Βασιούλης)	• 126
		Σύγχρονη ζωὴ	(Παυλ. Ἐμμανουήλ)	• 126
		Ἀποσπασμα ἀπὸ τὸ «40.382»	(Τακ. Ὀλιμπιον)	• 126
		Ὁ Φόβος	(Ἐβασ Πίσκοφα)	• 126
		Ὁδὴ γιὰ τὴ Βιόλα Γκρέκ Λουίτζι	(Ἀλ. Παραφεντίδου)	• 127
		Γιατί;	(Σπ. Μουσελίμη)	• 128
		Σκέπη τοῦ Ταφῶν	(Ἄρη Σοφιανίδη)	• 128
★	ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ :			
		Ἐνα βιβλίο ἀνθρώπινου πόνου	(Παύλου Κυριαζή)	• 129
		Χαρακτηρολογία τοῦ Ἑλληνα	(Ἐπιμ. Κ. Χαροποιῶν)	• 131
★	ΚΡΙΤΙΚΕΣ :			
		ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	(Λ. Μάλαμα)	• 132
	Κρίνονται:	1) Στέργιος Βασιούλης, 2) Γεώργιος Μάνος, 3) Γεώργιος Παναγιωλάπουλος, 4) Ἀνδρέας Μιχαλοπούλος, 5) Εἰρήνη Κροϊάκου, 6) Νίκος Λαίλης		• 134
★	Μηνύματα γιὰ τὸ «Ἐλ. Πνεῦμα»			
		Γράφουν οἱ: Φ. Δέλφης, Γ. Πιερίδης, Σ. Χρυσός, Γ. Χήτας, Θ. Παπανικολάου καὶ Θ. Κυρκάσιος		
★	ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ			
		Ἀριθμητικὰ στοιχεῖα ἀπὸ ἐπίσημες στατιστικὲς πάνω σὲ διάφορα θέματα		• 135
★	ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΕΝΙΕΣ :			
		ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ		• 136
		1) Ἐνας ἀπολογισμὸς 2) Ὁ Σύλλογος Καλλιτεχνῶν Ἰωαννίνων 3) Τὸ Θέατρο τῆς Ε.Η.Μ. 4) Γιὰ τοὺς φίλους τῆς Θεσσαλονίκης 5) Ἐλευθερία καὶ οἰκία		
★	ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ :			
		ΣΧΟΛΙΑ		
		1) Ἄλατα ποὺ μωραίνονται 2) Ὁ μαρasmus καὶ τὰ κουφολάχανα 3) Ταλέντα καὶ ὑπεροφίες 4) Τὰ «Πινάκλ» καὶ τὰ «Σούπερ» 5) Σκυλιά καὶ Τίγρεις 6) Χαρτιά καὶ Ὑμνοὶ 7) Ἡ ξένη γύρι κι ἡ «μπεζαχτού» ἡ κυψέλη 8) Ἀντιφάσεις ἐρμητιστῶν		

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ — ΤΕΧΝΗ — ΚΡΙΤΙΚΗ

Διεύθυνση : Α. ΜΑΛΑΜΑΣ • ΤΕΥΧΟΣ 7 • ΓΕΝΑΡΙΟΣ—ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ • ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1966

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Στήν κοινωνία μας, τούτη τήν περίοδο, άνοιχτηκε πολύ τὸ χάσμα τῶν άτομικῶν κι ὀμαδικῶν συγκρούσεων καὶ παρακρούσεων. Βάθυνε πιδὸ πολύ ἡ κρίση τῆς λογικῆς. Πολλές σκέψεις καὶ πράξεις κακές γιά τὸ ἄτομο, καταστροφικές γιά τὸ σύνολο. Δέν ἔχουν τὸ χρῆσμα τῆς λογικῆς τὸ ἦθος καὶ τὸ στήριγμά της. "Ἄνθρωποι παρανοϊκοί, λιγόφτουροι, νευροπαθεῖς, ντελικάτοι. Χαλοῦν σάν παραφθαρμένες μηχανές. Ἐκβιάζουν καταστάσεις. Διαφθείρουν χαρακτῆρες. Παραβιάζουν συνειδήσεις. Καταπατοῦν ἀρχές. Σφραγιάζουν τ' ἀνθρωπιστικά ἰδανικά. Προδίνουν τοὺς τίμιους καὶ δίκαιους ἀγῶνες τοῦ λαοῦ. Ἐνδοστρεφεῖς, παράλογοι, μέ χαμένη τήν αἴσθηση τῆς ντροπῆς, βραχυκυκλώνουν τὴ φιλοτιμία. Θολώνουν τὰ νερά κάθε κοινωνικῆς ἀξίας κι ἀρετῆς. Πλήτουν κατάκαρδα τὴ λογικὴ, δημιουργοῦν τὸ χάος, τὴν παραλυσία, τὴν ἀπονέκρωση· περικόβουν ἔτσι κι ἀναστέλουν τὴν πρόοδο. Αὐτὴ τὴν κρίση τῆς λογικῆς, τὴ δημιουργεῖ πολλές φορές σκόπιμα ἢ μοιραῖα ἕνας κόσμος τῆς ἠθικῆς χρεωκοπίας, τῆς ἀστικῆς παρακμῆς. "Ἐνας κόσμος γιομάτος ἀσκήμιες, διαστροφές κι ἀχαλίνωτες ἀδυναμίες. "Ἐνας κόσμος πὸ στήριζεται μονάχα στὴ μασκαροσύνη τῆς κερδοσκοπίας, στὴν ψευτιά καὶ τὴ ραδιουργία· μέ τὸν ἐγωῖσμό καὶ τὴ φιλαργυρία γιά τὴν ἀποκλειστικὰ ἀτομικιστικὴ του εὐζωία. Ἡ κρίση τῆς λογικῆς στὶς μέρες μας εἶναι ψυχικὰ βασανιστικὴ. Ἄπελπίζει τὸν ἄνθρωπο, διαλεῖ τὴν οἰκογένεια κι ἀποσυνθέτει τὴν κοινωνία. Κι ἡ κρίση γίνεται πιδὸ πικρὴ καὶ κακοφανικὴ ὅταν κοματιάζονται οἱ δυνάμεις. Τὰ ρήγματα στὴν ψυχὴ τοῦ Ἐθνους μας πονοῦνε καὶ σφαδιάζουν, γιὰτὶ προκαλοῦνται ἀπὸ μιά δράκα ἀλλόθενα τυρανικά στοιχεῖα. Ὁ λαός μας δέχτηκε πολλά χτυπήματα στὴν ἱστορικὴ του πορεία. Μὰ τοῦτο τὸ πλήγμα στὴ λογικὴ, πὸ κατάφεραν οἱ σκοτεινοὶ ἀγῶρτες τοῦ κακοῦ, τὸδωσαν καίριο νὰ μετατρέψουν μ' ἄλλες μορφές τὸν ἄνθρωπο σὲ μεσαιωνικὸ ὑποζύγιο. Ἐτσι ἔφεραν σὲ πλήρη σύγχυση καὶ συσκότιση ἰδέες, ἀρχές καὶ συναισθήματα. Ἀπομόνωσαν τίς συνειδήσεις, γκρέμισαν τὰ ἦθη, ποδοπάτησαν τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια. Δημιούργησαν ἕνα κομφούζιο μέ τὴν δημαγωγία, τὴν κενὴ λογοκοπία, τὴν πλάνη καὶ τὴν ἀπάτη. Ἐπικαλοῦνται τὸ ψέμα γιά ἀλήθεια καὶ τὴν ἀλήθεια γιά τρέλα ἢ γιά βορινούς κινδύνους. Δέν εἶδαν τὰ μάτια μας πιδὸ εὐτελέστερο παζάρι συναλλαγῆς, πιδὸ ἀδιάντροπη πράματεια τῆς τιμῆς. Παράγωγα στὴν κρίση τῆς λογικῆς εἶναι κι οἱ πόλεμοι μέ τὰ τραγικά κι ὀλέθρια ἀποτελέσματά τους, ἀλλὰ σὲ καιρὸ ἐσωτερικῆς εἰρήνης δὲ δικιολογεῖται. Ὁ ἔντονος κι' ὀξύς πόλεμος τῶν νεύρων,

ή άμορφωσιά, ό άθέμιτος άνταγωνισμός στην έπικράτηση, τó μετριασμένο δίκιο ή τó άδικο τής δύναμης τών ίσχυρών, ή δεινοπάθεια, ή πείνα για τή χόρταση, ή δίψα τής χαράς, όλα έτούτα είναι αίτια κακού που φέρουνε τή λογική σε κρίση και σε τέλμα. Κι είναι γιατί ύποσκάφτουν και καταρακώνουν τήν ανθρώπινη και τήν κοινωνική ύπόσταση. "Όλ' αυτά τά φαινόμενα δέν είναι νέα. Είναι που δέ θά τά επέτρεπαν οι σύγχρονοι καιροί μας, ό θαυματουργός άνθρωπος του αιώνα μας, ό καταπληχτικός έγκέφαλος τής τέχνης, ό μεγαλουργός τής έπιστήμης, ό σοφός τής έρευνας από τά μετόχια τών προοδευμένων λαών. Σάν Έλληνες κι άγνοί πατριώτες δραματιστές, δέ μάς αφήνουν ν' άνεβάσουμε τόν πονεμένο άνθρωπό μας, νά προκόψει ή κοινωνία μας, ν' αναπτυχθεί ό πολιτισμός. Κρίση λογικής σκορπούν, πλοκάμια έμποδίων στήνουν οι άσύδοτες κερδοσκοπικές συμμορίες. Γενούν τó μισαρό άνταγωνισμό. Οι συζυγικές ή όμαδικές και κοινωνικές σχέσεις, πότε άπλά δυσάρμονες, κι άλλοτε έγωϊστικά έξαλες, προκαλούν μέ τήν κάθετη πτώση τής λογικής άπειράριθμα κακά. Μόνο ή σωστή αντίληψη, ή σωστή εκτίμηση, ή κατανόηση, ό έλεγχος, ό αυτοέλεγχος, έπιτελούν μιá πειστική τετράγωνη κι ίσοροπημένη Λογική συνάφεια κι έναρμόνιση στα πράγματα. Έτσι έξασφαλίζονται όταν ή λογική γίνει κοινό πιά χτήμα σ' όλους— και οι ισότιμες οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους. Έτσι μπορεί νά θεραπευτεί ή κρίση τής λογικής και νά έπικρατήσει ή κατανόηση, ή άγάπη, ή δημιουργική άμιλλα, ή λογική τής δικαιοσύνης και τής εύτυχίας τών ανθρώπων. Από τήν κοινωνική άνισότητα δημιουργούνται άλλοπρόσαλες καταστάσεις που κάνουν αναπόφευκτο τόν ήθικό ξεπεσμό. Γιατί ή πρυτάνευση του λογικού νά παραμένει προνόμιο τών όλίγων; Από τó πελάγωμα τών αναγκών και τών παθήσεων, ό άνθρωπος νοϋς θολώνει και σκοτεινιάζει. Δέν είναι σε θέση νά σκεφτεί καθαρά και ξάστερα τούς άλλους και νά συμπονέσει τó δύστυχο συνάνθρωπο. Η ψυχή έχει κι αυτή τά όρια τής άντοχής της. Φτάνει μέ τή λειτουργική της σύνθεση ως ένα σημείο συνεπίκουρη τής λογικής. Μέ τήν αισθητηριακή της έμβέλεια ύποβοηθεί τó μυαλό νά κατανοεί τά φαινόμενα και τά πράγματα. Η αισθητική όμως επίδραση από τά έξωτερικά γεγονότα, όσο κι αν κρούει πολλές φορές τις χορδές τής συναισθηματικής της κλίμακας, άλλοτε λυγáει και περιορίζει τή δύναμη τής συνειδησιακής παρόρμησης στη νίκη τής λογικής. Όσο όμως κι αν συμφύρεται μιá κατάσταση, κι άγωνίζονται οι άνθρωποι, οι λαοί, τελικά θά νικήσουν και θ' άγκυροβολήσουν στα λυτρωτικά τους λιμάνια. Οι κρίσεις είναι στάδια παροδικά. Η ιστορική κι ή γενική κοινωνική εξέλιξη θ' άφυπνήσει τόν καθυστερημένο κόσμο για τήν οικόδομη μιáς ανθρώπιστικής κοινωνίας και θά τόν οδηγήσει στη λεωφόρο τής εϋδαιμονίας, τής ψυχικής και πνευματικής υγείας, στο θρίαμβο τής λογικής.

Λάμπρος Μάλαμας

Ἐπίλογος

—ὦ, συγχωρέστε μου τὴν ἔκφραση τὴν ἀκαλαίσθητη.
 Μὰ γύρω μας σαρκάζουν χυδαιότητες χωρὶς προσχήματα,
 κι' ἀπόλειψε τῆς ντροπιασῆς τὸ χρῶμα.
 Συχάθηκα τὴν κάφτρα συνεφιά ποῦ τίς ἀνάσες πνίγει,
 φάνταξη χλεύαση καὶ πρόκληση
 τῶν ὄσων κούρσεψαν τὰ γκέμια τῆς ζωῆς.
 Συχάθηκα τὸ σφιχτὸ χέρι, τὰ κλειστὰ μάτια
 τὰ βουλωμένα αὐτιά στὴν κάθε ἐπίκληση
 κάθε ἀπόγνωση κάθε κραυγή...
 Ἄηδίασα τὴν κοκαίνα τῆς ψευτιᾶς, τῆς προδοσιᾶς τὴν ὄχεντρα.

Στέργιος Βαλιούλης

Σύγχρονη ζωὴ

Ἰνυμὰ κορμιὰ παραδομένα
 σ' ἔρωτα πικρόγλυκο μεθύσι
 παράνομι δειλὰ καὶ γερασμένα
 χωρὶς καλὸ σκοπὸ σὲ τούτ' τῆ ζήση.
 Ἄρώματα, μπιζοῦ κοκκότες
 τοῦ πόθου ἔλκυστικές,
 γλέντια, χοροί, ρουλέττες
 ἀμαρτωλὲς ὑπάρξεις τρουφερές.
 Σύγχρονη ζωὴ πλανεύτρα
 αἰσθησιακὰ μεθύσια σιωπηλὰ
 τ' ἀγνοῦ κι ὠραίου καρδιοκλέφτρα
 ἀγάπης λόγια ἀπατηλά.
 Εἰδύλια ἐμπορικὰ δεμένα
 χωρὶς σκοπὸ κι ἰδανικὰ
 ἀντρόγυνα συμβατικὰ ἐνωμένα
 δίχως ἀγάπη στὴν καρδιά.
 Σύγχρονη πλανεύτρα ζήση
 ὁ κόσμος τοῦτος ἀπονιά
 δίχως κληρονομιά ν' ἀφήσει
 γιὰ τίς γενιές τοῦ αἵριο, τῆ χαρά.

Παῦλος Ἐμμανουήλ

Ἀπόβημα

Λίγοι στίχοι πού είναι μαζί και στίγματα κατά τ' ἀνθρώπινον πολιτισμόν, και μαρτυρία γιά τήν αἰώνια καταδίκη τοῦ φασισμού.

...Τά χέρια λιγότερα.
 Τό "Αισωβιτς γέμισε πτώματα.
 Ποιός νά προλάβει νά τοὺς θάψει;
 Οἱ ζωντανοὶ κοιμοῦνται μέ νεκρούς.
 Μονάχα τέσσερες χιλιάδες μέιναν ἀπό δεκάξη.
 Πόσο γρήγορα πεθαίνουν οἱ νέες στο "Αισωβιτς!
 Ἡ Εἶα φθίνει μέρα τή μέρα.
 —Κρατήσου, ἀδερφή μου, τὸ σπῖτι μας ξεκληρίσες.
 Δέν πρέπει νά μένω μονάχη. Κρατήσου.
 Τήν ἄλλη ἀνοιξη θά φύγουμε.
 Κάνε κοιράγιο ἀγάπη μου,
 δταν ἀνθίσουν οἱ λατοὶ θάμωστε στήν Ἑλλάδα.
 Σ' ἀγαπῶ ἀδερφή μου, σ' ἀγαπῶ!
 Μά κείνη βασίλευε τὸ δειλιτὸ
 πάνω στά χιόνια τοῦ "Αισωβιτς.

Τάκης Ὀλύμπιος

Ἀπό τὸ «40.382»

Ὁ φόβος

Δέχτηκε χτίπημα καινούργιο σήμερα τὸ γκέττο.
 Μιά σκληρὴ μοῖρα συνοδεύει ἕνα φριχτὸ κακό.
 Κραδαίνει τὸ κρέο του δρεπάνι πού γιαλιζει.

Χτυποῦν γοργὰ ἀπ' τὴν ἀγωνία οἱ πατρικὲς καρδιές
 κι' οἱ μάτες στὶς παλάμες τοῖς κρέβουν τὰ πρόσωπά τοις.
 Ἡ ὄχιά τοῦ τίφου κοιρελιάζεται στο λαιμὸ τῶν παιδιῶν τοις
 Ἡ ὄχιά τοῦ τίφου τὴ μερίδα της διαλέγει ἀπ' τὸ σωρὸ τοις.

Κι ἂν και χτυπάει σήμερα ἡ δική μου ἡ καρδιά
 ἔφυγαν οἱ σιντροφισσές μου. Πᾶν στὸν ἄλλο κόσμο.
 Κι οὔτε κανεὶς μπορεῖ νά ξέρει ἂν θάταν πιὸ καλὸ
 ἀντὶ νά βλέπω αὐτὸ πού βλέπω, νά χαθῶ κι ἐγώ.

Ἄλλὰ δμως ὄχι, θεέ μου. Ὅχι θέλουμε νά ζήσουμε.
 Ἀρσιόμαστε νά λιγοστεύουν οἱ γραμμὲς μας.
 τὸν κόσμο μας τὸν θέλουμε ἐμεῖς πιὸ εὐτυχισμένο.
 Ἄς φυλαχτοῦμε ἀπὸ τὸ θάνατο. Ἄς μὴ πάει ὁ κόπος μας χαμένος.

Εἶα Πίσκορα †

Ὁδὴ γιὰ τὴ Βιόλα Γκρέκ Λουϊζι

(Ποῦ σκότωσαν στὶς 30 Μαρτίου '65 οἱ Κού—Κλούξ—Κλάν
στὴν Ἀλαμπάμα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν)

Ἄπλωσες τὰ χέρια
ἀντένες μ' ὀρθάνοιχτα
πανιά.
ὄρτσα, στὰ κύματα τοῦ μίσους
μὲ τὸ βλέμμα
κατάντικρυ στὸ φῶς
τὸν ἥλιο κράζοντας
τοὺς Ἰσκιούς ν' ἀποδιώξει
τοὺς Ἰσκιούς,
π' ἀξημέρωτες πασχίζουνε
τὶς νύχτες νὰ κρατήσουνε,
τὶς νύχτες μὲ τὰ σκότη
π' ἀνακαλοῦν τὸ πνεῦμα
τοῦ κακοῦ.

Μὲ τῆς καρδιᾶς τὰ χέρια
γερά τὸ κράτησες τὸ δισκοπότηρο
νὰ κοινωνήσουν κι' ἄλλοι
ἀπ' τ' ἅγια τῆς φωτισμένης
πίστης σου.

Ὁρτσα, στὰ κύματα τοῦ μίσους
καὶ δέχτηκες κατὰστηθα
τὰ βέλη!..
Ὅμως δὲν πέθανες γυναίκα
τῆς Ἀλαμπάμα
Τώρα γεννήθηκες
στῆς προσδοκίας τὴν ἀγρύπνια
σ' ἀστέρι πολικὸ
μεταπλασμένη
γιὰ ν' ἀναστήσεις στὶς καρδιές
τὰ περιστέρια τῆς ἀγάπης.

Ἄλεξ. Παραφεντίδου

Γιατί;

Κι' ἀφοῦ ἀνθρώποι ἐμεῖς δὲν τὸ νοῶμε
 πῶς ζοῦμε καὶ πεθαίνοντας ποῦ πᾶμε...
 τὴν ἀβυσσο ρωτοῦμε νὰ μᾶς πεῖ:
 γιατί ἐγεννηθήκαμε, γιατί;

Νὰ μολογήσει τῆς ζωῆς μαντάτα
 καὶ ποῦ νὰ μᾶς πηγαίνει ἐτούτη ἡ στράτα
 γιατί ἔτσι νὰ πεθαίνουμε, γιατί;
 καὶ μὲ τὸ θάνατο τί ἀκολουθεῖ;

Παράδεισος, νιρβάνα, χάος, πλημμύρα,
 θεός, ψυχὴ, ὑπάρχουν; ἢ ἡ βύρα
 τ' Ἀχέροντα τὰ δέχεται, τὰ σβειῖ
 καὶ πάβει κάθε μας ἀπαντοχή;

Ἄλλα ἀπὸ τὸ τίποτε φκισμένα εἶναι
 κι' ὅλα στὸ τίποτε τὰ πεθαμένα,
 τὸ τίποτε τάχα μᾶς καρτερεῖ,
 καὶ πάντα αὐτό, γιατί, γιατί;

Σπ. Μουσελίμης

Σκέπη τοῦ τάφου

Μιά Μάνα!
 Σπαράσσεται ὀρφανὴ καὶ λέει:
 — Ἀφήστε με! Ἀφήστε με!
 Μὲ σινεπῆρε ἢ χειμωνιά
 καὶ βρέχει καὶ χιονίζει!
 Βρέχεται τὸ μνήμα τοῦ παιδιοῦ μου!
 Ἄχ νὰ στέγνωσαν τὰ σύνεφα
 τὸ γιό μου νὰ μὴ βρέχουν!
 Θεὲ νὰ τοῦ στήσω μιὰ σκεπὴ
 μὲ μαρμαρένιες στῆλες!..
 Νὰ μὴ μουσκεύει τὸ παιδί
 κορμιά νὰ μὴ σαπίζουν.
 Ἀφήστε με, ἀφήστε με!
 Στὸ μαρμαρένιο του σταυρὸ
 ν' ἀνάβω τὸ καντήλι
 νὰ φέγγει κάθε ὄνειρο
 καὶ κάθε ὄπτασια.
 Δροσιὰ μόν' ἀπ' τὸ δάκρυ μου
 σκέπη του νὰ ἔναι ὁ πόνος
 κι ὁ ἥλιος καὶ τὰ λούλουδα
 ὦ σύνεφα μεριᾶστε!

Ἄρης Σοφιανίδης

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Ένα βιβλίο ανθρώπινου πόνου

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Ίπάρχει μία «πεπατημένη», ή τουλάχιστο μία τάση στη σύγχρονη και παλαιότερη λογοτεχνία μας: Νά αποστρέψει τὸ πρόσωπό της, ή νά διολισθαίνει ἐμπρός στα συνταρακτικά ἐσωτερικά γεγονότα τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς. Καί λέγοντας ἐλληνική ζωή ἐννοοῦμε, κυρίως, τήν κοινωνική, τήν πολιτική ζωή τοῦ τόπου, πού εἶναι οὐσιώδης ἐκφράσεις τοῦ βίου, καθὼς καί τοῦ βίου ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅλων τῶν ἐποχῶν, σ' ὅλα τὰ πλάτη τῆς γῆς. Ἡ πλειονότητα τῶν πεζογράφων καί τῶν ποιητῶν μας διστάζει, θεωρεῖ, κάπως ἐπικίνδυνο νά ἀσχοληθῆ με τέτοιου εἴδους θέματα. Σπάνια τὰ ἀποτυπώνει σέ πνευματικό ἔργο καί σπανιώτερα παίρνει μία ὑπεύθυνη θέση ἐμπρός στό ἀντίκρουμά τους. Τὸ δεύτερο, ἴδιως, εἶναι κάτι πού δὲ συμβιβάζεται με τήν πνευματική ἐντιμότητα. Ὁ ἀληθινὸς διανοούμενος εἶναι ὑποχρεωμένος νά δώσει τὸ παρόν, νά διατυπώνει τήν ἀποψή του σ' ἕνα πρόβλημα, ή σέ μιὰ σύγκρουση πού συνταράζει μιὰ κοινωνία. Ἡ φυγή δὲν ταιριάζει σέ στρατιῶτες τῶν Γραμμάτων. Πρόκειται ὁμως γιὰ μιὰ φυγή πού χαρακτηρίζει τὴ σύγχρονη γραμματολογία μας. Κι' αὐτὸ δὲ θὰ τὸ συζητήσῃ ὁ αὐριανὸς ἱστορικὸς ἔλεγχος.

Οἱ σκέψεις αὐτὲς γίνονται με ἀφορμὴ τὴν τελευταία κυκλοφορία ἔργων πού ἔχουν τὴ βάση τους στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση ἐναντὶν τοῦ φασιστικοῦ ἐπιδρομέως καί τὴ μετέπειτα ἐσωτερικὴ ἐλληνικὴ τραγωδία. Στὴν τελευταία αὐτὴ κατηγορία, νά καί ἕνα προχθεσινὸ βιβλίο τοῦ Φίλιππα Γελαδόπουλου «Τὸ Μακρονήσι». Πρόκειται γιὰ μιὰ τραγικὴ μαρτυρία μιᾶς συγκλονιστικῆς περιπτώσεως τῶν μεταπολεμικῶν ἐλληνικῶν χρόνων, πού ἀγνόησε, ή καλύτερα θέλησε νά ἀγνοήσει ή ἐπίκαιρη κριτική, ἐκτὸς ἀπὸ μεμονωμένες ἐξαιρέσεις. Στὶς κριτικὲς στίγλιες συνηθήσαμε νά παρακολουθοῦμε ἐμφα-

νίσεις «ποιητικῶν» συλλογῶν καί πεζογραφημάτων, πού ἐνῶ εἶναι μποῦρδες καί ἀξιοθρήνητες γελοιότητες, ἐξαγγέρονται με μεγαλόστομες προφητεῖες πού προδικάζουν αὐριανὰ μεσουρανήματα στό πνευματικό μας στερέωμα. Εἶναι νά γελάς. Κι' ἀκόμη ἄλλες περιπτώσεις: Μερικοὶ νεώτεροι ἀγνωστοί, ὑποδύμενοι τὸν ἀριστερό, ἀπὸ μύδα ή καιροσκοπισμό, μᾶς προσφέρουν ἔργα ἀκατάληπτα, ή τὸ λιγώτερο, ρηχά, με τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τοὺς χειροκροτήσει ή ἐνδιαφερόμενη πλευρά. Κι' ἐδῶ ἀφοῦ ἐπεξηγήσουμε ὅτι, ή ματεριαλιστικὴ ἀντίληψη στόν κύκλο τῆς τέχνης πού ἐκφράστηκε στόν τόπο μας ἀπὸ σεβαστὲς μορφές, ἀπ' τὸν Καρβούνη καί τὸν Βάρναλη, ὡς τὸν Λυγέρη, τὸν Ρῶτα, τὸν Κορνάρο καί Βρεττᾶκο, μᾶς εἶναι ἀπόλυτα χρήσιμη καί ἐπικοδομητικὴ, ἐν τούτοις προκαλεῖ ἀπωθητικὴ ἐπίδραση κάθε ἄλλη προσπάθεια, γιὰ τὴν καθιέρωση ἀσημοτήτων στό λογοτεχνικὸ τομέα.

Ὁ συγγραφέας τοῦ «Μακρονησιοῦ» εἶναι ἕνας ἐργαζόμενος ἄνθρωπος πού με ἀπλή εὐλιχρῖνεια καί καθαρότητα μᾶς ἐξομολογεῖται στόν πρόλογό του.

«Πέρασαν ἀπὸ τότε 18 ὀλόκληρα χρόνια, τὰ πάθη καταλαγιάσανε κ' ή προκοπὴ τῆς Πατρίδας δὲν ἐπιτρέπει τὴν πολυτέλεια τοῦ μίσους ἀνάμεσα στα παιδιά της. Ἡ ζωὴ τραβάει τὸ δρόμο της καί σέ τίποτα δὲν ὠφελοῦν τὰ παλιὰ μίση. Μὲ ποιανοῦ τὸ μέρος βρίσκεται τὸ δίκιο, αὐτὸ θὰ τὸ κρίνει μονάχα ή ἱστορία. Ἔτσι στὶς σελίδες τοῦ βιβλίου καταγράφονται ἀντικειμενικά τὰ γεγονότα, χωρὶς σχόλια, χωρὶς χρωματισμούς. Βέβαια πολλοὶ θὰ τῷ θέλαν νά σβήσουμε ἀπὸ τὴ μνήμη τὰ γεγονότα αὐτά, νά τὰ παραγράψουμε. Ὅμως αὐτὸ δὲν μπορεῖ νά γίνει. Ὅταν ἀσέβεια καί πρὸς τὴν ἀλήθεια καί πρὸς τὴν ἱστορία».

Κι' όμως ο άνθρωπος αυτός, που μιλάει με τόση μετριοφροσύνη, για τον εαυτό του, γράφει ωραία, πολύ άνετα πολύ πειστικά για να μᾶς αποκαλύψει έκφραστικά στοιχεία και τάλαντο που θα το ζήλευσαν άλλοι γνωστοί συγγραφείς—Τούτο για τις ημέρες μας είναι σοβαρό μειονέκτημα. Για να άρέσεις και να προκαλεις το ενδιαφέρον της κριτικής, πρέπει το έργο σου να είναι διαποτισμένο απ' την άσάφεια. Ή φραστική άταξία, ή σκοτεινότητα των διανοημάτων, ή παράθεση λέξεων χωρίς νόημα, ποιότητα και ουσία, σε τελευταία ανάλυση: το «κρτζι μπουρτζι και λουλάς», αποτελούν άρετή για άναρχήρηση. Κι' αυτός είναι ένας πρόσθετος λόγος για να καταστήσει πιο διστακτική την κριτική σ' αυτό το βιβλίο του Γελαδόπουλου, που έχει το στοιχείο της διαύγειας και μιᾶς άγνης λαμπερότητας.

•••

Άλλ' ἄς διαβάσουμε το έργο που ἀφορᾶ μιᾶ δραματική περίοδο τῆς πατρίδας μας. Γυρίζουμε ἀθέλητα πίσω ἀρκετά χρόνια σ' ένα κόσμο αίματος και ἐσωτερικῶν παθῶν. Ή μοῖρα τοῦ τόπου μας ἦταν να περάσει τις σφοδρότερες δοκιμασίες μέσα στους χειμῶνες τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, που τὸν ἔδερναν σ' αυτό το σταυροδρόμι τοῦ κόσμου. Ἀναπολῶ εκείνη τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀδελφοκτόνου μίσους, κλείνω πρὸς στιγμή τὰ μάτια, ἀφήνω τὴν πένα κι' ἀναρωτιέμαι ἂν μπορῶ να συλλάβω τὸ μήνυμα τῆς ἀγωνίας και τοῦ πάθους τῆς. Ἐγώ, ὁ μικρὸς και ὁ ἀμέτοχος τῶν ἀγώνων και τῆς μάχης, κι' ἀπ' τὴ μιᾶ κι' ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, ἐγώ ὁ φτωχὸς γραφιάς που δὲ διαθέτω τίποτε ἄλλο ἀπ' τὴν ἀδύναμη πένα μου...

Ὁ Οὐγκιῶ, που τὸ έργο του ζωντανεύει τὸ μεγαλεῖο και τὴν ἀθλιότητα τῆς κοινωνίας τοῦ Ναπολέοντα τοῦ Τρίτου, ἀγωνιστῆς στὰ ὁδοφράγματα τοῦ ἐπαναστατημένου Παρισιῶ, εἶχε πει πῶς μόνο μαχητὲς ποιητὲς μποροῦν να ἐκφράσουν τὸ πνεῦμα τῆς ἀγωνίας ἐνὸς λαοῦ μαζί με τὸ φρόνημα τῆς αὐριανῆς ἀνθρωπότητας. Μᾶς χρειάζονται, ἔγραφε, ἄισχύλοι. Αυτό τὸ δίλημμα τὸ ἀντιμετωπίζει πειστικά ἐκεῖνος που θὰ θελήσει να ἰσχυοληθῆ με τὴν Μακρόνησο,

δπου εἶναι ἐγκλωβισμένες ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, ἀνάμεσα πελάγου και δυνατῶν ἰγέρτηδων. Πῶς να γράψεις, πῶς να κρίνεις κάτι που δὲν ἔζησες; Ἀλλὰ δέχθηκες όμως και σὺ σὰν κοινωνικὸ κύτταρο κάποιον ἀντίκτυπο τῆς μανίας και τῆς συμφορᾶς ἐκείνων τῶν ἡμερῶν.

Γιατί χιλιάδες ἑλληνικά σπίτια θὰ ἔτυχε να εἶχαν κάποιον δικὸ τους σ' αὐτὸ τὸν «Κρανίου τόπον», δοκιμάζοντας τότε και τώρα ἀκόμα τοὺς ψυχικούς ἀντικτύπους που ἔφερε τοῦτο τὸ ἀπαίσιο στρατόπεδο συγκέντρωσης. Και λέμε και τώρα, γιατί και σήμερα βρίσκονται ἄνθρωποι που πέρασαν ἀπ' ἐκεῖ, τραυματισμένοι στὴν ψυχή, με σαλεμένο τὸ λογικὸ, με τὴ φοβία και τοὺς ἐφιάλτες για μόνιμο σύντροφο, που τοὺς ἔβαλαν μέσα στὸ ἐσώτερο εἶναι τοὺς ἀκατονόμαστα βασανιστήρια ἀδερφῶν πρὸς ἀδερφούς, πατέρων σε παιδιὰ και παιδιῶν πρὸς πατέρες.

Αὐτὰ ἱστορεῖ ὁ Γελαδόπουλος. Δίχως προσπάθεια προβολῆς τῶν πραγμάτων με μεγαθυντικὸ φακό. Χωρὶς περιγραφικὸ στόμφο και ἐπιτήδευση. Με τὴν ἀπλότητα τοῦ ἔρεμου, τοῦ δυνατοῦ ἀνθρώπου και τοῦ μάρτυρα. Γιατί ὅλοι ὅσοι πέρασαν ἀπ' τὴ Μακρόνησο εἶναι μάρτυρες. Δὲν έχει σημασία ἂν αὐτὸ που πιστευαν μπορεῖ, ἴσως, να μὴν ἦταν ὀρθὸ. Τὸ βέβαιο εἶναι πῶς ὅσοι πέρασαν τὴ δοκιμασία τῆς, πιστευαν. Ὑποφέρει κανένας, μόνο όταν πιστεύει σε κάτι.

Οἱ ἀφηγησεις σε ὠρισμένες σελίδες παίρνουν ἕνα τόνο πηγαῖου λυρισμοῦ που σκίζει τὴν καρδιά. Δὲν εἶναι μόνο τὸ ἀδιάκοπο ξυλοκόπημα που δοκιμάζουν οἱ ἐγκλειστοί, οὔτε οἱ ἐξευτελισμοὶ που κουραλιάζουν τις κουρασμένες ψυχές, και τὰ σακατεμένα κορμιά. Ὅλα γίνονται ἐκεῖ πέρα με μελέτη, με προγραμματισμένο σχέδιο, κατ' εἰκόνα και ὁμοίωση τῶν χιτλερικῶν στρατοπέδων τοῦ Ἄουσβιτς και τοῦ Μπούχεβαλντ. Μιᾶ μέρα ἕνα γράμμα φτάνει στὸ συγγραφέα ἀπὸ ἕνα ἀγαπημένο πρόσωπο. Τὸ στέλνει μιᾶ γυναίκα, μιᾶ τρυφερὴ ὑπαρξή, ἢ αἰώνια γυναίκα ὄλων τῶν ἐποχῶν που ἐργετα να ἀπαλύνει τὴ δοκιμασία τοῦ ἀντρα. Μὰ τὸ γράμμα σκίζεται μπροστὰ στὸ δύστυχο κρατούμενο, που περιμένει μέσα στὶς ὥρες τῆς ἀγωνίας του κάποιον φιλικὸ μήνυ-

μα, δυὸ λόγια ἐλπίδας καὶ ψυχικῆς συμπαράστασης. Ὁλὴ τὴ νύχτα γράφει, «δὲν ἔκλεισα μάτι. Ἐφτιασα μὲ τὴ φαντασία μου ὅσα μποροῦσε νάτανε γραμμένα στὸ δελτάριο, ἀπὸ κεῖνο τὸ πρόσωπο τὸ πολυαγαπημένο, ποὺ στέρησαν οἱ γορίλλες τοῦ ταχυδρομείου...».

(Οἱ σελίδες τοῦ Γελαδόπουλου φωτίζονται ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Θὰ ἔλεγε κανένας πὺς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ εἶχε κάποιο δικαίωμα νὰ παρασυρθεῖ σὲ φραστικὲς ἐκδηλώσεις μίσους καὶ ἀγανάκτησης γιὰ τοὺς βασανιστῆς. Δὲν τὸ κάνει. Ὁ χρόνος καὶ μᾶλ-

λον ἡ ψυχικὴ διάθεση τοῦ ἀφηγητῆ τοῦ «Μακρονησιού», παίζουν ἐδῶ τὸν καταπραϋντικὸ ρόλο τους. Εἶναι ἀρετὴ νὰ ξεχνᾷς. Καὶ μεγαλύτερη ἀρετὴ εἶναι ὅταν ὁ συγγραφέας ἐνὸς ἔργου ποὺ τὸ παραδίδει στὴ δημοσιότητα, ξεκινᾷ μὲ τὴν πρόθεση ἀπλῶς νὰ καταθέσει κάτι, σὰν μιὰ προσφορὰ πρὸς τὴν ἀλήθεια. Μὲ μιὰ βαθύτερη ἀκόμη μύχια ἐπιθυμία: Οἱ ἐπίγονοί μας νὰ μὴ δοκιμάσουν τὴν φρικιαστικὴ τραγικότητα τῶν χρόνων τῆς Μακρονήσου.

Παῦλος Κυριαζῆς

Χαρακτηρολογία τοῦ Ἑλληνα

Ἡ πρώτη ἐφημερίδα τῆς Οὐάσιγκτων σὲ διαγωνισμό τῆς μὲ χρηματικὲς ἀμοιβὲς γιὰ τὸν καταλλήλοτερο χαρακτηρισμὸ τῶν διαφόρων λαῶν καὶ τῆς ψυχολογίας των, εἶχε καὶ γιὰ μᾶς τὸ παρακάτω ἀποτελεσμα.

Τὸ διαγωνισμό παρακολούθησαν 150.000 ἀναγνώστες καὶ μὲ ὁμόφωνη ἀπόφαση 15μελοῦς ἐπιτροπῆς, βραβεύθηκε ὁ δικαστῆς C.A.L.Y γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ Ἑλληνα:

«Τὸ ἀδέκαστο δικαστήριον τῆς ἱστορίας ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Ἑλληνας στάθηκε κατώτερος τῶν περιστάσεων καίτοι ἀπὸ διανοητικῆς πλευρᾶς κατέχει πάντοτε πρωτεία.

Ὁ Ἑλληνας εἶναι εὐφιέστατος καὶ ἀλαζονικός, δρυστήριος, ἀλλὰ ἀμέθοδος, φιλότιμος, ἀλλὰ γιομάτος προλήψεις, θερμόαιμος, μαχητικός καὶ ἀνυπόμονος.

Ἐχτισε τὸν Παρθενῶνα καὶ μεθυσμένος ἀπὸ τὴν αἶγλη του τὸν ἄφησε ἀργότερα νὰ γίνῃ στόχος τῶν ὀβιδῶν. Ἀνά-

δειξε τὸ Σωκράτη, γιὰ νὰ τὸν δηλητηριάσει.

Θαύμασε τὸ Θεμιστοκλῆ, γιὰ νὰ τὸν ἀποπέμψει.

Ἐπηρετήσε τὸν Ἀριστοτέλη γιὰ νὰ τὸν καταδιώξει.

Ἐχτισε τὸ Βυζάντιον γιὰ νὰ τὸ δώσει σ' ἄλλο λαό.

Ἐφερε τὸ 1821, γιὰ νὰ τὸ διακυβεύσει.

Δημιούργησε τὸ 1919 γιὰ νὰ τὸ λησμονήσει.

Τριπλασίασε τὴν Ἑλλάδα καὶ παρολίγο νὰ τὴν κηδέσει. Κόβεται τὴ μιὰ στιγμή γιὰ τὴν ἀλήθεια, καὶ τὴν ἄλλη μισεῖ τὸν ἀρνούμενον νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ψέμμα.

Παράδοξο πλάσμα, ἀτίθασο, περίεργο, ἀβέβαιο διαθέσεων, ἐγωπαθὲς καὶ σοφώμορο ὁ Ἑλληνας.

Λυπηθεῖτε τον, θαυμάστε τον καὶ ταξινομεῖστε τον ἂν μπορεῖτε».

Ἐπιμέλεια: Κατίνας Χαροπούλου
(Ἀπὸ ἐφημερίδα τῆς Οὐάσιγκτων)

Οἱ Συγγραφεῖς καὶ ἡ Ἀξιολόγησὴ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Α. ΜΑΛΑΜΑ

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΛΙΟΥΛΗ: «Τὸ Κρίμα καὶ ἡ ἐρήμωσις».

Ὁ Σαλονικιὸς Συγγραφεὺς Στέργιος Βαλιούλης εἶναι ἕνας ἀληθινὸς καὶ τρυφερὸς ἀνθρωπιστὴς ποιητὴς Γλυκός, πικρὸς μα καὶ ὀργισμένος. Ἐν' ἀμαραντο δέντρο, στὴ χλωρὴ τὴν δλόβλαστη δχθὴ καὶ μέρισσε κάποτε καὶ δράσισε τ' ἀντιστυσιακὸ μεγαλεῖο. Κεῖνο τὸ θαῖμα τῆς κιὸ ὑπέριτης ψυχικῆς μας ἔξαρσης. Ὁ Σ. Β. ἀνῆκε στὸ λαὸ, στὴν πρώτη μεταπολεμικὴ γενιά τῶν συγγραφέων του. Στὴν ἀγνὴ καὶ πατριωτικὴ γενιά τῆς ἀγωνιστικῆς ρωμιοσύνης. Ἡ μορφή του καὶ ἡ μοῖρα του εἶναι ἕνα ὄνειρο, γλυκὸ, γεναῖο καὶ ἀτίμητο σαν κεῖνο τῆς κιὸ εἰσυνειδήτης καὶ ἐπικῆς ἀντίστασης! καὶ ἀπέμεινε στὴ μνήμη μας ἕνα θεσπέσιο ὄραμα καὶ χόθηκε, ἕνα πικρὸ καὶ τραγικὸ παρακονο, ἕνα μοιρολόι τῆς ἀδικαιώτης ἱστορίας. Μέσω τῶν πόνου καὶ ἀπ' τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας ἀντλεῖ τὴν ἀγαπημένη του ποιήση. Ἄδρῃ, ἀποφθεγματικὴ, ἰδιότυπα ἔλεγειακὴ, συγκινησιακὴ, στηλιζαρισμένη. Οἱ ἀδύναμοι στίχοι του ἐλάττωστοι μπροστὰ στοὺς πολλοὺς καὶ δυνατοὺς καὶ ἐγγίζουσι μίαν τελειότητα καὶ ὑποβαλοῦσι καὶ κείθουσι. Ὁ ποιητὴς Βαλιούλης δένει τὸ ἔργο του μὲ τὸ βαθύτερο εἶναι του, μὲ τὴν προσωπικότητά του, μὲ τὴν ἴδια τὴν ἰδιοσυγκρασία του. Ἐχει πρωτοτυπία καὶ χάρη. Νά, πῶς ἐπεξεργάζεται καὶ ἐκθέτει ποιητικὰ τὸ καυτὸ πρόβλημα τῆς μετανάστευσης τοῦ λαοῦ μας καὶ τῆς ἐρημωμένης ὑπαίθρου: «Τὸ βασὸς ἐφυγὲ ὁ τόπος ἔμεινε ἔσροςή σα να βομβάρδισαν ἀμείλιχτα τὴν κιὸ ζεστὴ καρδιά τῆς ἱστορίας». Καὶ ἄλλο: «Εἶναι πολῦτιμος νεκρός! καὶ να τὸν θαυμά». Ἐνας βαθὺς ἀνθρωπισμὸς. Μία τραγικὴ τοῦ δόου ἀπολογία. Ἡ πεῖνα, ἡ φυγὴ, ἡ διέξοδος σὲ ἀγνωστα λυμάνια. Ἡ ἀποφθεγματοποίηση στὰ φαινόμενα καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς, εἶναι ἡ ἀληθινὴ ποιήση, βέβαια, μὲ τὸν ἰδιαιτέρου ἐκφραστικὸ τρόπο καὶ πετυχαίνει ὁ γνήσιος καὶ ἀδόλος Βαλιούλης. Ἡ ἐλειπτικότητα δὲ θέλει ὑπερβολὴ καὶ ἀναίμια. Ἡ ποιήση εἶναι καὶ θέμα, βάρος οὐσίας, γεγονός, καθρέφτης ζωῆς, ἀποκάλυψη, περιεχτικὴ ἀνάλυση. Ἄρκει τὸ συμπέρασμα νὰ μὴ τὸ προαναγγέλει ὁ ποιητὴς. Ὁ Σ. Β. ἔχει ξάστερες εἰκόνες καὶ παρομοιώσεις. «Λέξεις ὄρανεὺς χτυποῦν κάθε κρῶν τὸ στήθος μου ὅπως οἱ ἀχτήμονες τὴν πάντοτε κλειστὴ πόρτα τῆς πολιτείας». Τὰ ποιήματά του ἔχουσι ἀνώτερες ἰδέες, ἀλλὰ τὰ περισσότερα πλημμυρίζουσι ἀπὸ αἰσθήματα, μπαίνουν στὴν ψυχὴ μας, κυριαρχοῦσι μὲ μίαν ἄλοτε κραυγαλέα καὶ ἄλοτε ἀπαλή ὄψιν. Μεγάλαι αἰσθήματα γιὰ τὴν τρυφερὴ ἀγάπην, τὴν ἀθάνα εἰρηνικὴν ζωὴν, τὴ θλίψιν, τὴν ἀδικία τοῦ θανάτου. Ἡ ποιήση τοῦ ἀδερφοῦ Βαλιούλη βγαίνει ἀπὸ τὸν κονεμένο, τὸν ἐρημο τὸν ἐγκαταλειμμένο ἀνθρώπου τῶν χρόνων

μας. Καὶ ἔδω εἶναι ἡ ἀξία τῆς καὶ συνυφαίνει τὰ μεγάλα αἰσθήματα μὲ τὰ μεγάλα ὠκικά καὶ ἠθικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς κοινωνίας μας.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΟΥ: «Ὁ Καπετὰν Κρομμύδας».

Ὁ σεβαστὸς δάσκαλος κ. Γ. Μάνος, μὰς χάρισε πρόσφατα ἕνα σημαντικό καὶ ἀξιόλογο βιβλίον. Τὸν «Καπετὰν Κρομμύδα».

Ἐνα πολῦτιμο ὠκὸ σταχυολογημένο μ' ἐπιμέλεια καὶ εἰσυνειδήσια. Βγαλμένο ἀπὸ τὴς πυρινες φλόγες τῆς ἀδούλωτης ἡπειρωτικῆς ψυχῆς. Γεννημένο ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες ἐκείνων τῶν παληκαριῶν καὶ λαγοπατιάντων περήθουσι στὸ χῶρο τῆς λευτεριάς δρασκελοδοῦσι γεναῖα τὰ νοτιοδυτικὰ βουνὰ τῆς Ἡπειροῦ, καὶ συντέλουν καλὸ στὸ ξεσκλαβίμα τοῦ δουλωμένου γένους. Ἡ τούρκικη σκλαβιά ἔς τὰ 1912, μίαν φοβέρα καὶ μίαν σκία τοῦ κολοσσέναντου λαοῦ μας. Ὁ κ. Μάνος μὰς ἔδωσε ἕνα αἰθενικὸ ἀληθινὸ βιβλίον, πιστὸς στὴ φωνὴ τῆς ἱστορίας, στὴν κραυγὴ τῆς μνήμης τῶν ἀδικημένων. Καταξιδεθῆκε καὶ ἔφερε μὲ ζήλο σὲ φῶς μίαν καταχωνιασμένη ἔς τῶρα ἱστορικὴ πτυχὴ ἑνὸς ἀντάρτικου βίου τοῦ Καπετὰν Κρομμύδα καὶ τῶν ἀντρῶν του. Εἶναι μίαν ἐξέχουσι προσφορά. Ἄνυφῶναι σὲ βάθος ἠθικῆς δικαίωσης λησμονημένους, ἀπλοῖς καὶ ἀνώνυμους καὶ ἀπείρους ἀγωνιστῆς. Ἦρως καὶ γένουσι καὶ ἐξέθρεψε ὁ λαὸς μας. Μορφῆς καὶ δὲ δόξασι οἱ νεότερες γενεαί. Γιατὶ τὴς σκέπαζε τὸ πέλο μίαν ἀνιστόρητην παιδείαν ἢ μίαν σκόπιμην λήθη. Ὁ κ. Μάνος ζωντανεύει μ' εὐλαβικὴ ἀλήθεια, γλαφυρὴ γλῶσσον, συναρπαστικὴ δύναμη καὶ κλιμακοποιημένη καὶ εἰκονογραφημένη διάταξη, ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσης τοῦ Κρομμύδα. Καὶ μόνον γιὰ τὸ θάνατό του καὶ τὰ πιθανὰ αἶτια, ἀφήνει ἕνα κενὸ. Ὁ Καπετὰν Κρομμύδας ἢ Νοτιάς, ἦταν ἀελαρχηγὸς ἔς τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ 12. Καὶ συνέχεια μῆκε στὸ Στρατό.

Παράλληλος καὶ ἐράμιλος μὲ τὸν Πλουτέτση κ.δ. Καὶ μόνον μὲ τὸ βιβλίον τοῦτο, γίνεται εἰρύτερα γνωστὸς καὶ παίρνει τὴ θέση του στὸ πάνθεον, τῶν ἐθελοντῶν καὶ αἰθόρητων ἠρώων τῶν λαϊκῶν ἀπελευθερωτικῶν μας ἀγῶνων. Ἀπὸ τὸ ἀπανθισμα τοῦτο ἀχτινοβολοῦσι οἱ ἐπαναστατικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀρετῆς τοῦ Ἡπειρωτῆ ἀρματοῦλο. Μία ψυχὴ καὶ μίαν δύναμη καὶ ἐξῆσε σὲ ραχοβούνια καὶ λημέρια σάν ὁ εὐγενικός Σταυραητὸς καὶ φερουγῆσι στὰ ψηλά καὶ στὰ αἰθέρια. Δράση καὶ συναρπάζε σάν τὴν καὶ, σιμὴ ὅλη καὶ ἀπέλωνε τὴ φωνὴ τῆς ἐξέγερσης στὰ ναρκαμένα καὶ ἀξίπνητα κλήθη. Πολεμοῦσε τοὺς Τούρκους μὲ τὰ πιστὰ παληκάρια του σάν τὸ Γιαν. Βάντζιο τὸ Χ. Λιθίλιο τὸ Μ. Μπαλντα

κ.α. με έλιγματική ταχτική και μ' ασύγκριτη τόλμη. Ζητούσε κάτι από δικούς όχι με βία αλλά με σεβασμό, με παράκληση, με πειθώ και με «γάντι». Στο απλό λαϊκό μεγαλειό της ψυχής του φώλιαζε η πίστη για ένα δίκαιο και προκομένο μέλλον όλων των αδερφών Έλλήνων. Πού ποιος ξέρει αν δεν πέθανε με το μαράζι και την πίκρα στα χείλη, πού δεν είδε τ' δράμα των δημοκρατικών ιδανικών να γίνεται στον άπελευθερωμένο λαό μιά βλογημένη πραγματικότητα. Ο συγγραφέας του Κρομμύδα πού πέτυχε να μάς δώσει αυτό το ιστορικό και πατριωτικό έγκόλλιο ως δεχτεί τὰ συγχαρητήριά μας καθώς κι όσοι τον βοήθησαν να φέρει σε πέρας τή δουλειά του. Όσο για τον Κρομμύδα και τ' άδοξα παληκάρια του, τούς κλειοθυε βαθιά στην καρδιά μας.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Έγερτήριο»

Ένα γλυκό ποιητικό άπόηχο από την πικρή άναπόληση των περασμένων αναδίνουν κι άναριγοδν οι ποιητικές σελίδες πύγραψε ο Γ. Παναγουλόπουλος. Άπόσταγμα της αισθητικής του έμπειρίας. Βιώματα πού γκρέμισαν τὰ δνειρα μιάς γενιάς. Πλαίσια λυρικά. Κορφολόγημα των συγκινητικών στιγμών μιάς ήττας και μιάς ήρωικής ζωής. Ποίηση καθαρή πλασμένη στο ζυμωτήριο της ψυχικής του ευγένειας. Ραψωδία του λαού για τούς παλιούς άγώνες του που πήγανε χαμένοι. Άλλά και στιχοι κάπου κάπου μονότονοι κι από τή φύση τους λίγο μελαγχολικοί και κοινότοποι. Έδώ κι εκεί, έχει έναν κοφτερό εξομολογητικό τόνο πού σπαθίζει κι άστράφτει. Για τὸ άνεκπλήρωτο του ποθητού στο άτομο, για τὸ πυράπονο του άδερφου στο σύνολο. «Μιά σίγουρη άγωνία ήταν εκεί|στημένη. Έβγαζε λόγο| τή χειροκροτοδσαν| εργάτες με ξυνάρια έμποροι| λαός πολυς| Σπαράσσονταν ή καρδιά σου με τὸ πλῆθος| πούχε κρεμάσει ιδανικό του| έναν τάφο| τάχη δεν άξιζε μιά τύχη πιδ καλή;» Ένα τραγούδι από τὸ μεγάλο έπος για τή διπλή κι ολοκληρωμένη λεφτεριά, πού δεν έγινε πραγματικότητα. Για τήν κατοπινή μοίρα. Μιά φωνη ειλκρίνειας, από τὰ βάθη που άντιχάει τὰ βήματα των παλινδρομικών και πισωδρομημένων. «Έτσι μ' άπόμειν' ο άγρότης πεινασμένος| των έλευινών τὸ δόλωμα ν' άρπάξει| ο εργάτης νοθρός στα βήματα του κόσμου.| Είναι πικρό τὸ ψωμί κι ή άγωνία άκόμα πιδ πικρό προσφάγι». Κι άλλου: «Άγωνίσου και πρόσμενε» φωνάζει. Τὰ υποκειμενικά κίνητρα του Γ. Π. στην ποίηση έχουν ισχυρό άνθρωπισμό. «Τὸ ποτάμι πλημύρισε| επνιζι. τι χωράφι.| Στο ταβάνι κρέμονται λίγα σάπια κυδώνια| Η πόρτα χτυπά|έρχεται ή πείνα.| Σου φέρνει τὸ διαβατήριο| από τὸ γραφείο των μεταναστεύσεων...».

Φτάνει με τις άπλές μὰ δλοζώντινες εικόνες του στη μιτυροσίωση τ' άνθρώπινου πόνου:

«Η κυρά Άγγελική κάθεται στο κατώφλι του σπιτιου| Και συλογιέται. [Συλογιέται! |Πέρασαν τὰ χρόνια μαθρα κοράκια πάνω της|καθένα του εκρωξε και μιά δυστυχία |Καθένα του εκρωξε κι άπόνα θάνατο. [Ο μακαρίτης πέθανε έτσι ξαφνικά:| Δεν είχε τὸ χωριό γιατρό |Τόνα παιδί της πάει! από τούς ουννους, [τ' άλλο τῶχει χρόνια έξορία! |Και συλογιέται!| Τὰ πιότερα ποιηματα του συγκινοδν και υποβάλουν με τήν άπλή άλήθεια τους, όπως άπλή θέλει ο ποιητής και τήν ευτυχία των άνθρώπων. Γιαυτό ύμνει τὰ φτερωμένα σύμβολα του λαϊκού μας πόνου, τ' άδικου περασμένου συντριμοδ. Για τὸ Ι. Παναγουλόπουλο άμφιβάλω αν προσέχτηκε, αν θυσίασε έστω και μιά άράδα κριτικής ή προβολής αυτού του βιβλίου του κανάς ποντίφικας υπερόπτης άπ' αυτούς πού κρατάνε στήλες σ' έφημερίδες και περιοδικά.

Ο ίδιος είναι σεμνός κι άθόρυβος, μιά πορεία, ένας σταθμός, πού δε θυσίασε τήν άλήθεια της ζωής και της τέχνης, τή συνείδησή του, σε πρόχειρους συρμούς ποιητικής ματαιοδοξίας. Η τέχνη του έχει τὸ χαρακτηριστικό γνώρισμα να σε κερδίζει μ' έναν καυτό ρεαλισμό πού καίει, μ' ένα άίσθημα και μιά κριτική των πράξεων των μεταπολεμικών μας χρόνων.

ΑΝΔΡΕΑ ΗΛ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Δωδωναία "Ονειρα»

Τὰ «Δωδωναία Όνειρα» είναι ένα βιβλίο καλογραμμένο με προϊστορικές άλήθειες. Ο συγγραφέας του κ. Α. Μιχαλόπουλος γνωρίζει να έχτιμάει τις άξίες, να τις εκλαϊκεύει με τὸν τρόπο του και να τις άνεβάξει σε κορφές και θρόνους, με θρησκευτική εδλάβεια. Άγνός, δνειροπόλος κι εκστασιαστικός. Τὸ έργο του τοδτο μιά μυθολατρική ύμνωδία. Ρωμαντικά Ιστορήματα με προεχτάσεις πάνω στη δράση των αρχαίων και στα ειδωλα του Ιεροδ Δωδώνιου τόπου. Είναι μελέτη και βάθεμα και πλάτεμα του μυθομαντικού εκείνου ύλικου. Ένας επιβλητικός λυρισμός διανθίζει τις σελίδες του. Η περιγραφή κι ή ιστορική του άφήγηση έχει μιά έλξη και μιά γοητεία. Ένα μαγικό μεθύσι του νοδ και των έξάρσεων της ψυχής πού ρουφάει ένα νόστο άν τὸ γλυκό κρασί μιάς αιώνιας άνοιξης. Θεοσοφικό είναι τὸ πρίσμα πού ο σ. προσπαθει να έρμηνέψει τὰ φαινόμενα της αρχαίας Δωδωνιακής κοινωνίας, του μυστήριου, του άγνωστου, του σκοτεινοδ. Παραλείπει τή διαπίστωση των προκαταλήψεων του τοτινοδ κόσμου πού βυθισμένα τὰ μυαλά του σε σκοτάδια και σε φόβους άοράτων δυνάμεων, δεν έβλεπαν τὸ φῶς της έπιστήμης. Ο διαλεκτισμός του σταματάει εκεί πού ο νοδς έζηγει τὸ κάθε φυσικό φαινόμενο μιάς δύναμης σε σχέση και συνάρτηση με κάποιες (για τὸ σήμερα άνύπαρχτες) θεότητες. Για ειδωλα και τ' αρχαία σύμβολα έπεξεργάζεται ο κ.

Α. Μ. με φιλοσοφική διάθεση, άσχετα αν αυτή έπηρεάζεται από θρησκευτική πίστη, ή από κόλλημα της ίδιας της ψυχής του. Πάντως κινείται κι' από σεβασμό στις ελεύθερες τάσεις και πραγματοποιεί ένα έρμηνευτικό βάθεμα, στα αίτια που δημιουργούσαν κείνη την ατμόσφαιρα, με τις μαντείες, τις δυσειδαιμονίες τις συνήθειες και τ' έθιμα. Κι' έτσι αποδίνει από τη δική του σκοπιά μιá ενδιαφέρουσα αλλά πρωτότυπη δοκιμιογραφική ιστοριοδιφία της Δωδώνης, (ένωνοντας τ' άποκειμενικά με τ' άντικειμενικά στοιχεία της έποχής εκείνης). Μιά προσφορά διδαχτική και τιμητική για τόν τόπο μας.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΡΟΥΣΚΟΥ: «Φώς στην όμιχλη του Όνειρου»

Όνειροφάνταστο τρυφερό λυρικό και πρωτότυπο είναι τό παραμυθι με τόν παραπάνω τίτλο της Είρ. Κρούσκου, ή όποια έχει λαγαρή σκέψη, ζωντανή περιγραφή κι ευγενική διάθεση. Αν και πλάθει έναν παραμυθένιο κόσμο, ό άναγνώστης γοητεύεται και διαβάζει με συμπάθεια και άνεση τις σελίδες του βιβλίου της. Βέβαια, αυτό είναι μιá φυγή από τόν ύπαρχτό κόσμο του δράματος και της κωμωδίας της ζωής μας. Άλλά, ή ίκανότητά της να πλάθει ένα παραμυθι με άνθρωπομορφικά στοιχεία, με συμβολικά είδωλα, έντομα ζώα και πουλιά με τόν ήλιο βασιλιά, αυτό μαρτυρεί ταλέντο λυρικής εβασθησίας κι' άξιοπρόσεκτη δύναμη φαντασίας. Είναι ένα είδος έντυπωσιακό, έκλεχτικό, λαϊκταίσθητο που ξεκουράζει. Μιά παραμυθένια ιστοριοδιφία με τις ένότητες της που σου δίνει θροσιά και χάρη, περισσότερο βέβαια για τόν κόσμο της παιδικής φαντασίας. Είναι άπολαυστικό κι έχει μιá υπερέκτομη δύναμη μαγείας. Αδτή ή περιοχή της τέχνης του παραμυθιού είναι ίδιόμορφη και ιδιαίζουσα για τό νιόβλαστο κόσμο. Σάν πρώτη σύνθεση και παρουσία της δίδας Κρούσκου, πετυχαίνει με έκδοση εύνοική για τό συγγραφικό της μέλλον. Όρατα και τ' σχέδια της Χ. Βιεννά. Παράλληλα με τό στοιχείο της κοίησης έκσημαίνει κανείς και μιάν άνετη άφηγηματικότητα. Η Ε. Κ. πρέπει να συνεχίσει για να μπει στην πλούσια κι' άτέρμονη πραγματικότητα της ανθρώπινης και της κοινωνικής ζωής που άποτελεί την άστείρευτη πηγή της άληθινής λογοτεχνίας.

ΝΙΚΟΥ ΩΩΛΗ: «Τό δωδεκάημερο στην Ήπειρο»

Ό κ. Ν. Αώλης μας δίνει ένα έκλαϊκωμένο λαογραφικό σύμμικτο για τ' καλιά έθιμα στην Ήπειρο, τό «δωδεκάημερο των Χριστουγέννων», γραμμένο με κόνο κι άγάπη για

τις πατροπαράδοτες συνήθειες που ό παμφάγος χρόνος σιγά σιγά τ' ίσοκεδώνει. Η έργασία του άποκνέει συμπάθεια, γιατί δεμένος σφιχτά νοσταλγικά με τό γεννησιμό του τόπο ό συγγραφέας τονε λατρεύει και τόν περιγράφει όπως και τόν καλιό λαό που ξεχώρα μας δίγει τό έθιμό του. Είναι κι αυτό ένα κοματι ζωής, σκιρτήματα μιás κατανοητικής εύλάβειας προς ένα πιστεύω άσχετα αν τοτο είναι σήμερα κενό κι άναχρονιστικό. Στα περασμένα χρόνια για κείνο τόν κόσμο ήταν μιá σιωπηλή χαρά κι' άνακούφιση και που τό έθιμο ίσως δέν έσβησ' άκόμα 'πό πολλά χωριά της ύπαιθρου μας. Τό «δωδεκάημερο» ήταν μιá γιορταστική—άρμονικά έννοποιημένη με τη θρησκευτική πίστη—διαταχτική σε φαγητά, τραγούδια και γιορτάσια, άπ' τη Χριστουγενιάτικη παραμονή άς τ' Φθία. Είχαν την τοτινή τους χάρη τ' άριστόψωμα, οι κολιαντίνες, οι τιγανίτες, τ' αχαιάτικα καλαντα, τ' αχαιάτικα τ' άγιονέρια κλπ. Τρέφει μεγάλο άίσθημα ό κ. Αώλης στις λαϊκές αυτές μορφές της παράδοσης που άργοσβήνουν κάτω από τούς πολιτιστικούς μετασηματισμούς των συγχρόνων, κάτω από τη δίψα της άνανέωσης και την τάση του καινούργιου. Παιδικές άναμνησεις που τις άναέρνει με τη μνήμη του εύλαβικά, τις ζεσταίνει με την καρδιά του, και τις παρυσιάζει σε φυλαχτή μονάδα μέσα στα κλουσια και κοικιλόμορφα τρόπαια του κοινωνικολαϊκού μας βίου

Α. Μάλαμας

ΑΙΓΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΤΟ "ΕΛ. ΠΝΕΥΜΑ,,

«... Διαβάζω τό τίμιο και μαχητικό «Ελ. Πνεύμα» και λέω: Νά ένας σκληροτράχηλος Έλληνας, καμάρει κι άγλαίωμα της άδούλωτης έπαρχίας. Παιδαγωγός και φωτοβότης! Ένας που δέν προσκίνησε τ' άερισμένα είδωλα των Πετροχάρδων, των Σερφέρδων, των Άλεπουδέλδων.

Άμπρο Μαλιμα, αυτό το πέρασσε μέσο επ' τη φωτιά τού λόγου σου και θά τ' αρουφλιστούν. Είναι δικός ό έπαινός μου σε Σένα και τ' Γιάννινα. Αίγοι ήταν πάντα αυτοί που είχαν ταχθεί να φυλάνε θερμοκύλες. Οι Έλληνες συγγραφείς και ποιητές πήραν μιá θέση άνάλογη με τις έξετάσεις πδωσαν στην Κατοχή. Οι περισσότεροι άποδείχτηκαν έρπετά, καιροσκόποι, σακάτηδες, έτερόφυτα κύμβαλα άλαζόντα. Έστνα σε ξεχωρίζω άνόμεσα σ' όλους πόχεις την πλέρια επίγνωση της λεπτής σου άποστολής. Εμπέτω στο ήθος! Έσύ βλέπεις την άκέρια Ελλάδα. Λειτουργείς τό Έλεύθερο Πνεύμα.

Σού σφίγγω θερμά τ' άξιο σου χέρι.

ΦΟΙΒΟΣ ΔΕΛΦΗΣ

Ποιητής—Διότης Περιοδικού

«Δελφικά Τετράδια»

Άθήνα

«Εύχαριστώ για τό τόσο μαχητικό «Ελ.

Μ Ε Τ Η Ν Π Ε Ι Θ ὸ Τ ὼ Ν Ἀ Ρ Ι Θ Μ ὼ Ν

* Η θεομηνία τῶν σεισμῶν στὸ νομὸ Εὐρυτανίας ἀφήσε 12 000 ἀστεγούς χωρικούς.

* Τὸ 1966, 110 ἑκατ. Ἴνδοὶ ἀπειλοῦνται μὲ θάνατο ἀπὸ πείνα.

* Η Σοβ. Ἐνωση πούλησε στὶς ΗΠΑ

Πνεῦμα». Σοῦ σφίγγω τὸ χέρι γιὰ τίς τόσες ἀλήθειες! Καθὼς καὶ γιὰ κείνο τὸ «οἱ ψυχές διψοῦν γι' ἀδερφοσύνη».

Γιὰ χαρὰ
ΓΙΑΓΚΟΣ ΠΙΕΡΙΔΗΣ
Διηγηματογράφος
Ἀθήνα

«... Ὁ λογοτέχνης κ. Λ. Μάλαμας, ἐκτός ἀπ' τὸν καθημερινὸ μύχθου τῆς ζωῆς, ἐργάζεται ἀκούραστα καὶ μᾶς δίνει μὲ τὰ τόσα ἔργα του καὶ τὸ ὠραῖο Περιοδικό του. Ὅλα σ' αὐτὸ εἶναι καλογραμμένα καὶ σὲ τραβοῦν μὲ τὸ διάβασμά τους. Ἀξίζει κάθε ὑποστήριξη».

Γ. ΧΗΤΑΣ
Δημοσιογράφος
Ἐφημερίδα «Πρωινὰ Νέα»
Ἰωάννινα

«... Τὸ «Ἐλ. Πνεῦμα» βῆμα ζωντανῆς σκέψης, θαρετό, ἀγωνιστικό, ἀξιοθαύμαστο! Τώρα πού κλείνει τὸν πρῶτο χρόνο τῆς ζωῆς του, εὐχόμαστε νὰ ζήσει τόσο καὶ νὰ προκόψει ἔτσι, πού τὸ ἰννευρεῖται ὁ καθένας μας... Συγχαρητήρια».

Θ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
Διανοούμενος καὶ Κριτικός
Θεσπρωτία

«... Λαμπρὸ τὸ «Ἐλ. Πνεῦμα», τὸ παρακολουθῶ μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ συγχαίρω ὀλόψυχα μιά τέττα δουλιὰ!.. Τὰ Ἰωάννινα μὲ τὴν τύση πνευματικότητας, πρόσθεσαν ἄλλη μιά πέτρα στὸν πνευματικὸ βωμὸ τῆς πατρίδας. Τὸ «Ἐλ. Πνεῦμα» πολὺς ἰδρωτας καὶ βαρὺς μύχθος τοῦ πρωτεργάτη του. Ἐτσι τὸ ἀγαπᾶμε καὶ τὸ παρακολουθοῦμε μὲ χαρὰ...».

Θ. ΚΙΡΚΑΣΙΟΣ
Καθηγητὴς καὶ Διανοούμενος
Ἀθήνα

«Ἐνα περιοδικὸ στοχασμοῦ, τέχνης, κριτικῆς. Οἱ κριτικὲς γραμμένες μὲ στοχαστικὴ διάθεση. Σημειώματα γιὰ διάφορα σχόλια ἕπως οἱ «Καβαφισμοὶ» μιά σύγχρονη πλήγῃ ἀφύσικων ἐρώτων κι ἀρωστημένων διαθέσεων κ.ἄ. κάνουν τὸ περιοδικὸ πολὺ ἐνδιαφέρον».

ΣΤ. ΧΡΗΣΟΣ
Ἐφημερίδα «Βιρράς» Θεσσαλονίκη

τὸ τελευταῖο 6μηνο 500 ἑκατομύρια δολλάρια χρυσό.

* 400.000 Ἕλληνες πάσχουν ἀπὸ ρευματικά νοσήματα. Στὶς Ἦν. Πολιτείες ὑπολογίζεται ὅτι πάσχουν πάνω ἀπὸ 10.000.000 ἀπὸ τέττας μορφῆς ἀσθένειες.

* Ἐνα δυσεκατομμύριο δολλάρια στοιχίζει ἡ ἀμερικανικὴ Κ.Υ.Π.

* 1800 φορτηγὰ αὐτοκίνητα καὶ 2.090 ἐκχιονιστήρες ἐργάζονται νύχτα μέρα στὴ Μόσχα γιὰ νὰ καθαρίζουν τὰ χιόνια. Οἱ Μοσχοβίτες ἔχουν 71 πλατεῖες καὶ εἰδικὰ Στάδια πού ψυχαγωγοῦνται μὲ ἀγῶνες χόκεϋ καὶ παγοδρομίες.

* Τὸ ὕψος τοῦ πύργου τῆς τηλεόρασης στὴ Μόσχα φτάνει τὰ 525 μέτρα.

* Στὴ Μπραζιλία πρωτεύουσα τῆς Βραζιλίας πόλη μὲ 150 χιλ. κατοίκους, μέσα σὲ 4 χρόνια γενήθηκαν 58.275 μικροὶ βραζιλιάνοι.

* Στὸν 21ο αἰῶνα... καὶ στὸ Ἄγρινιο πέθανε ἓνα ἀγροτόπουλο 2 χρονῶν ἀπὸ τὴν πείνα!..

* Στὸ Βιετνάμ οἱ ἀμερικανοὶ κατασκευάζουν βάσεις πού κοστίζουν πάνω ἀπὸ 300 ἑκατομ. δολλάρια. Ὑπολογίζουν δὲ ὅτι μέσα στὸ 1966 οἱ δαπάνες τῶν βάσεων θὰ φτάσουν τὰ 536 ἑκατομ. δολλάρια.

* Τὸ τουριστικὸ συνάλλαγμα τοῦ 1965 στὴν Ἑλλάδα ἀνήλθε σὲ 110 ἑκατομύρια δολλάρια.

* Στὴν Ἰνδία ἀπὸ τὸ λιμὸ ὑποφέρουν 100 ἑκατ. ἄτομα ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 18 ἑκατ. εἶναι παιδιὰ.

* Στὴν Ἑλλάδα σὲ σύνολο πληθυσμοῦ 8.632.801, οἱ ἀναλφάβητοι σύμφωνα μὲ τὰ νεώτερα στοιχεῖα ἀπογραφῆς εἶναι 2.455 676.

* Οἱ ἐκδόσεις βιβλίων κάθε χρόνο στὴ χώρα μας δὲ φτάνουν παρὰ ὡς τίς 2.241 κι' αὐτὲς γιὰ νὰ μένουν στὰ ράφια τῶν βιβλιοπωλείων. Νὰ ἡ διαφορά μὲ ἄλλες χώρες: Στὴ Γιουγκοσλαβία οἱ ἐτήσιες ἐκδόσεις ἀνέρχονται σὲ 6.400, στὴν Πορτογαλία σὲ 5.643, στὴν Τουρκία σὲ 5.476, στὴν Ἑλβετία σὲ 5.314, στὴ Δανία 4.753, καὶ στὴ Βουλγαρία σὲ 3.767.

ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΕΝΙΕΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τὸ «Ἐλεύθερο Πνεῦμα» στὸν κύκλο τοῦ χρόνου καὶ τῆς πνευματικῆς τροχιάς, διέγραψε κιόλας τὴν πρώτη χρονικὴ του πορεία. Ἡ ἔκδοσή του ἀπέτελεσε ὀργανικὴ ἀνάγκη τοῦ δημιουργοῦ του. Ὁ ἴδιος, ἓνας φτωχὸς καὶ ταλαίπωρος συγγραφέας, «τοῦ λαοῦ»... Τὸ καθὼς λένε. Ὅσοις καιρὸς τοῦ περισσεύει ἀπ' τὸ κυνηγητὸ τοῦ ἐπιούσιου γράφει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅλους. Τὸ περιοδικὸ εἶναι μιὰ σκοπιά. Γίνεται μιὰ ἀνάλογη ἐποπτεία στὰ λογοτεχνικά μας πράματα καὶ μιὰ ἀπόπειρα μικρῆς ἀξιολόγησης. Ἐπισκόπηση καὶ στὰ ντόκια καὶ ξένα σημαντικὰ πνευματικὰ καὶ κοινωνικὰ γεγονότα τοῦ καιροῦ μας. Ἐκικροτοῦμε τὰ καλὰ ἔργα. Κρίνουμε κι ἐκικρινουμε τὶς ἀδικίες καὶ τὰ λάθη. Ὅμως «μὲ τὸ χέρι στὴν καρδιά» ὅπως μᾶς συνέλαβε κι ὁ φακὸς τοῦ Β. Ρῶτα. Ὁ πόνος γιὰ τὸ τελμάτωμα πάνω στὰ πνευματικὰ περισσότερο προβλήματα τῆς Χώρας μας, μᾶς ὀποκινεῖ μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ ἐπισκοποῦμε ἀντικειμενικὰ δίκαια καὶ προπάντων ἐλεύθερα. Μπορεῖ κάπου κάπου νὰ φαινόμεστε σκληροί, μπορεῖ καὶ ἀδικοί. Ἄς μᾶς συχωρέσουν οἱ ἀδικημένοι. Γινόμαστε μαχητικοὶ ἀπὸ τὸν πόνον γιὰ τὸν πάσχοντα συνάνθρωπο. Σκληροί, ἀπὸ τὴν ἀνθρωπιά μας. Πικροί, ἀπὸ τὶς ἀδικίες τῶν ἄλλων. Εἶναι κι ἡ μαχητικότητα μπορεῖ μιὰ ἐπιταχτικὴ κι ἀπαραίτητη γιὰ τὶς μέρες μας μορφή πνευματικοῦ ἀγῶνα. Ἡ οἰκονομικὴ καὶ ἠθικὴ ἐξάρτηση τοῦ περιοδικοῦ μας ὀφείλεται στὴν ἀνταπόκριση τοῦ ἀγαπημένου του κοινοῦ, καὶ ἡ ἀδιάκοπη ἔκδοσή του στὴ θερμὴ ἐπικρότηση τοῦ ἔργου μας ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες καὶ φίλους σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Γιαυτὸ καὶ θὰ συνεχίσουμε τὴν ἔκδοσή του μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ προχωρεῖ βελτιούμενο στὴν προοδευτικὴ του πορεία, καὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀληθινῆς κοινωνικῆς προσφοράς καὶ τοῦ

πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Καθένας ποὺ τ' ἀγαπᾷ, ὅς τὸ βοηθήσει μ' ὅποιον τρόπο μπορεῖ, νὰ στέκει πάντα ὀρθὸς στὶς ἐκάλξεις γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ μας.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ «Ἐλ. Πνεῦμα» συγχαίρει τοὺς φίλους ζωγράφους τῆς πόλης μας ποὺ ἀνάδειξαν πρόσφατα πρόεδρο τὸ φίλιτο καθηγητὴ καὶ γλύπτη κ. Παῦλο Βρέλλη. Τὸ σεμνὸ κι ἀθόρυβο ἔργατὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ποὺ μὲ τόση βαθιὰ γνώση καὶ πλούσια αἰσθητικὴ ἐμπειρία θὰ ζωντανέψει τὸ Σύλλογο καὶ θὰ τὸν ὀδηγήσει ὄλο κι ὄλο μπροστὰ σὲ καλλιτεχνικὲς ἐπιτεύξεις. Ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ πρῶην πρόεδρος φίλος καθηγητῆς Γ. Καζάκος ποὺ μὲ δημιουργικὸ ζήλο ὀργάνωσε ἀπ' ἀρχῆς τὸ Σύλλογο καὶ τὸν τίμησε ὅς τώρα μὲ πολλὰ ἐκδηλώσεις κι' ἐπιτυχίες. Ἐτσι πιστεύουμε πῶς ὁ γεμάτος παλμὸς καὶ δημιουργικὴ δρᾶση κ. Π. Βρέλλης θὰ ἀδερφώσει ὅλους τοὺς Γιαννῶτες ζωγράφους καὶ θὰ λαμπρύνουν μὲ τὶς εἰκαστικὲς τέχνες τὴ νεώτερη καλλιτεχνικὴ ἱστορία τῆς πόλης καὶ τὸν ἠπειρωτικὸ πολιτισμὸ.

Προσβλέπουμε μὲ αἰσιοδοξία καὶ πίστη στὴ δύναμη καὶ τὴν προοδευτικὴ προσωπικότητα τοῦ κ. Π. Βρέλλη.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ Ε.Η.Μ.

Ὁ Θίασος τῆς Ἐταιρίας Ἠπ. Μελετῶν μὲ Καλλιτεχνικὸ Διευτὴ τὸν ἠθοποιὸ κ. Μίλτο Τσίρκα ἔδωσε στὴν πόλη μας τὶς 25 Φλεβάρη δυὸ παραστάσεις τοῦ ἔργου ἑνὸς ἀμερικανοῦ Ρίτσαρντ Νᾶς «ὁ Βροχοκοικὸς» ποὺ στέφθηκαν μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Ἐνα ἔργο ἀστικὸ χαρακτηριστὴ μὲ βαθιὰ ψυχολογία καὶ ποιήση, μὲ κομπλεξικοὺς κι' ἀνησυχικοὺς τύπους, μὲ συμπαθέστατο μῦθο ποὺ περι-

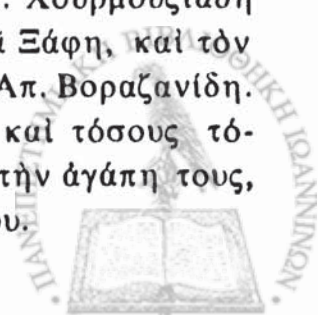
πλέκει περισσότερα αισθήματα παρά ιδέες και τὰ ύφαινει με κωμικά στοιχεία, νήματα προκατάληψης και πικάντικα έπεισόδια σε χαρακτηριστικές συγκρούσεις μιας αγροτικής οικόγένειας του Τέξας. Έτσι το έργο καταμαρτυρεί την έσωτερική διαπάλη των ήρώων κι αντίκαθρεφτίζει την άμερικάνικη ζωή που μαστιζεται κάτω από άλυτα ήθικά προβλήματα κι από άλλοπρόσαλλη άγωνία στην κατάχτηση των αγαθών. Οι έρασιτέχνες ήθοποιοί έρμήνευσαν φιλότιμα, αυτοκυρίαρχα και πιστά τους ρόλους των ιδιαίτερα έξαιρετική επίδοση είχε ο Μίλτος Τσίρκας, δεσπόζουσα μορφή και ψυχή του θιάσου, και με πολύ έπιμελημένη σκηνοθεσία. Καθώς φανέρωσαν το ταλέντο τους και οι Ν. Μπλέτσας, Ν. Γκάνιος Α. Βερτοδούλου. Το έργο θά παιχτεί και στί άλλες πολιτειοδρες της 'Ηπείρου υπό την αίγίδα της Ε.Η.Μ.

ΓΙΑ ΦΙΛΟΥΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Είχα χρόνια που πεθυμοδσα φλογερά έστω και μιά λιγόνημερη έπίσκεψη στή Νύφη του θερμαϊκού. Κι αλήθεψ' έπιτέλους τ' όνειρο πρόσφατα. (Όνειρο για τους φτωχούς εργάτες κι ένα κοντινό ταξίδι ακόμα!!) Έτσι ζοδμε με τή φαντασία μας δλους τους ανθρώπους και τους τόπους, κι δταν άνθίζουν κι όμορφαίνουν, κι δταν άπ' τὰ χαμηλά ψηλότερ' άνεβαίνουν, τους έχουμε πάντα στην καρδιά μας. 'Η Θεσσαλονίκη έχει έμπραχτα εύγενικό κι' άγωνιστικό κόσμο, μ' άγνό και φιλόξενο ψυχικό μεγαλειό. Από τή στήλη τούτη άπευθύνω τὰ εύχαριστήριά μου στους φίλους άναγνώστες και θαυμαστές, στους άπλους ανθρώπους που μελετοδν με στοργή κι ένδιαφέρο τὰ έργα μου που είναι και δικά τους, τὰ νιώθουν, τὰ ζοδν, τὰ κάνουν χτήματά τους. 'Η άνταπόκριση αυτή με συγκινεί βαθιά και με δυναμώνει γι' άνώτερα έπιτεύγματα, βαραίνει πιό πολύ και τις εύθυνες μου. Άς με συμπαθήσουν οι φίλοι τὰ πνευματικά αδέρφια εκεί πάνω, που εκφράζω και

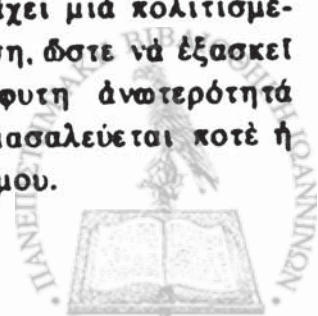
γραφτό τον ένθουσιασμό μου για τις άρετές, τήν άχτινοβολία τους και τή συνέπειά τους. 'Η άληθινή τέχνη κι ή άληθινή άγάπη για τις άξίες του λαοδ δέν έχει σύνορα. Όταν σε πλημυρίζει μέσα σου ποτάμι άπό αισθήματα χαρᾶς τιμής και περηφάνειας, δύσκολα άντιπαλεύεις μ' αυτό το ποτάμι να συγκρατήσεις τήν κοίτη των εκδηλώσεών του. Γνωρείστε προσωπικά στή μορφή τ' άγαπημένου φίλου ποιητή Στέργιου Βαλιούλη τήν καθρεφτισμένη άτόφια έπική μας Άντίσταση. 'Η το σφριγηλό μαχητικό και δίκιο πνευματικό άγωνιστή αδερφό Κ. Χατζή. Τήν άειθαλή πρεσβυρα κι άρχόντισα τής ποίησής μας Ζιτσαία, τήν πονεμένη ποιητική ψυχή τής εκλεκτής εργάτιδας τής άληθινής λογοτεχνίας μας Άλεξάνδρας Παραφεντίδου, τήν κλασική τής πνευματικής ύφής κι ειλικρίνειας λεβεντιά του ποιητή και κριτικού Τάκη Γκοσιόπουλου... Κι άντε κρατείστε άνεκδήλωτη αυτή τήν όμορφιά τής ζωής!.. Κι άλλες, κι κι άλλες μορφές. Τόν άγνό κι' ύπέροχο φίλο των Γραμμάτων και Τεχνών Μιχάλη Άλεξίου, το νεαρό ζωγράφο (άποκάλυψη) Άρη Σοφιανίδη, τήν άνεκτίμητη κι έξαίρετη συγγραφική μορφή του Γιάννη Τσεριώνη, τόν πρεσβύτε τής λογοτεχνικής Σαλονίκης Γ. Δέλιο, τήν άλέγρα και γνήσια εργατική ποιητική καρδιά του Άνθου Πωγωνίτη, το λαμπρό, εύγενικό και άυστηρό φίλο Λόγιο και σπουδαίο αισθητικό κριτικό Γιώργο Κιτσόπουλο, τόν έπιβλητικό κι εκλεχτικό λογοτέχνη Τηλ. Άλαβέρα, τήν άνήσυχη και γόνιμη ποιήτρια Νανά Κοντοδ, τους συμπαθείς πεζογράφους Τάκη Άθανασίου, και Γ. Κάτο τήν καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία τής κ. Μπαλτά, τόν ποιητή Ν. Άργυρόπουλο, το διαμαντένιο χαρακτήρα των διανοουμένων Κ. Χουρμουζιάδη Η. Σαββινόπουλου, Θωμά Ξάφη, και τόν άγαπημένο φίλο Λόγιο Άπ. Βοραζανίδη. Άπ' δλους αυτούς μαζί και τόσους τόσους άλλους... γνώρισα τήν άγάπη τους, μου πήραν τήν ψυχή μου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑ

Στόν κ. Πλωρίτη για τις κρίσεις και γνώμες του σχετικά με τους Ντάνιελ—Σινιάφσκυ θάθελα ν' απαντούσα πλατιά αλλά με δυναστεύει ο χώρος, με τὰ ίδια τὰ επιχειρήματά του. 1) ο μέγας ιδρυτής του καθεστώτος τῶν Σοβιέτ περιόρισε δπως λέει «τὸ 1921 τὴν ἐλευθερία» τοῦ Τύπου γιατί παραδοκοῦσε ἡ διεθνῆς κεφαλαιοκρατία. Μήπως σήμερα δὲν παραδοκεῖ ἡ ἴδια καὶ σὰν πάντα ἰσχυρή; δὲν ὑποδαυλίζει ἀντικινήματα σὲ χώρες ποὺ τείνουν νὰ πάρουν προοδευτικὸ δρόμο δπως π. χ. Ἀλγερία, Οὐγγαρία, Κογκό, Ἰράκ, Περσία, Γκάνα κλπ.; Δὲν ἐκστρατεύει μ' ὄλα τὰ μέσα στὸ Βιετνάμ ποὺ φωτογραφίζει ἐπιδειχτικά ὡς καὶ τὰ κομμένα κεφάλια τῶν ἀθῶων Βιετναμέζων; Λοιπὸν τί λόγος μᾶς πέφτει γιὰ μιὰ μικροκοινητὴ δυὸ καταπατητῶν ξένου χωραφιοῦ, ξένης δικαιοσύνης; Δὲν κοιτᾶμε τὸ τί κρατᾶει ἡ πόρτα μᾶς, ποὺ δὲ μᾶς ἀφήνουν οἱ ἀφέντες τῆς ντόπιας καὶ ξένης πλουτοκρατίας νά-μαστ' ἐνωμένοι γιὰ νὰ προοδέσουμε, ἀλλὰ μᾶς ἔχουν πιόνια... κι οἱ ἀμερικανοί, μᾶς ἀνεβοκατεβάζουν δπως θέλουν τὶς κυβερνήσεις μᾶς. Ἐχουμε τὴ γκαμήλα καὶ κοιτᾶμε νὰ διαλύσουμε τὸν κῶνωπα. Μᾶς πατοῦν ἐλέφαντες καὶ διαμαρτυρόμαστε γιὰ τὰ τσιροπούλια; 2) Ὁ κ. Πλωρίτης ἐπικαλεῖται τοῦ Μάρξ σὰν «ἀνώτατη θεότητα τὴν ἀνθρώπινη συνείδηση». Ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς δυὸ Ρώσους «ἀγκάθια» τὸ πλῆγμα ἀνοίγε συνωμοτικά κατὰ αὐτῆς τῆς συνείδησης, γιὰ νὰ τορπιλιστεῖ ἢ νὰ νοθευτεῖ ἡ διάπλασή της στὴ νέα κοινωνία. Ἄν δὲν ἦταν ἀνώμαλοι τύποι κι ἂν δὲν εἶχαν τὸ δόλο, δὲ θὰ ἐγκατέλειπαν τὴ χώρα τους σὰ δυσαρεστημένοι; Νὰ πᾶνε σὰν κύριοι σὲ μιὰν ἄλλη τῆς Δύσης καὶ νὰ γράφουν δ,τι κι δπως θέλουν; Νὰ μιμηθοῦν ἀκόμα καὶ κάποιον ἄλλο συνάδερφό τους... ποὺ δταν εἶχε παραγίνει ὄργανο τοῦ πεντάγωνου κι ἐνίωσε τὸ ἔγκλημά του, τίναξε τὰ μυαλά του στὸν

ἀέρα!.. 3) Γιατί ἡ συκοφαντία τιμωρεῖται στὴ Χώρα μᾶς δταν δὲν εἶναι ἀνάλογα κριτικὴ τὸ ἴδιο κι ἡ δυσφήμιση; Εἴμαστε εὐκολοὶ ἐπικριτές. Κι ἔδω εἶναι τὸ λάθος τοῦ κ. Πλωρίτη καὶ τῶν ἄλλων. Ὅτι οἱ ἔνοχοι Ρῶσοι δὲν ἔκαναν καλόπιστη φανερὴ κι εὐσυνείδητη κριτικὴ μέσα στὴ Χώρα τους ποὺ ἔχει χρόνια ἐπιτραπεί κι ἀναπτύσσεται. Ἄλωςτε, ἔρχεται κάποιος νόμος ἱστορικῆς ἐξέλιξης ἀναπόφευχτος ποὺ κάνει τὸ συγκεκρισμὸ του: Ἡ Δημοκρατία ξανοίγει τὸ δρόμο πρὸς τὸ Σοσιαλισμὸ. Κι ὁ Σοσιαλισμὸς παραχωρεῖ τὶς θέσεις του στὴ Δημοκρατία. Εἶναι λογικὸ νὰ παραβλέπουμε τὶς ἀνυπέρβλητες καταχτήσεις μιᾶς Σοβ. Ἐνωσης γιὰ μιὰν ἀσήμαντη ὑπόθεση ποὺ τὴν τραγικοποίησαν τὰ λάθη κι οἱ προκαγάνδες; Κι δχι νὰ παίρνουμε φωτιά ἀπὸνα Γάλλο, κοινητῆ. Μὰ νάχουμε δικὴ μᾶς κρίση καὶ γνώμη. Ὁ Σοσιαλισμὸς μ' ἄλλες μορφές, μελλοντικά, δὲ θὰ περιστέλει ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ μπορεῖ νὰ ἐξουδετερώνει ἴσως τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες μετὴν πιὸ σωστὴ κι ὀλοκληρωμένη ἀγωγή σὲ κάθε κολιτή. Ἄς διαμαρτυρηθοῦμε γιὰ τὶς πυρηνικὲς βόμβες τῶν Ἀμερικανῶν στὴ Μεσόγειο ποὺ μολύνεται ἡ ἀτμόσφαιρα καὶ κινδυνεύουμε. Κατὰ τὰ ἄλλα, τὸ παραμῦθι τῆς ἐλευθερίας γίνετ' ἔδω κι ἄλλο ἀποκριάτικο γαϊτανάκι. Ἡ οὐσία καὶ τὸ νόημά της ἔγκειται πιότερο στὴ λύση τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ ἐλευθερία εἶναι ἐλεγχος καὶ κριτικὴ, εἶναι καὶ πειθαρχία. Ἡ ἐλευθερία δὲ συνίσταται στὴν ἀσυδοσία ἢ στὴν προνομιακὴ διάκριση κι ἐκμετάλευση, ἀλλὰ στὴ στοργὴ μιᾶς πολιτείας ποὺ ἐξασφαλίζει στὸ κάθε ἄτομο ἰσότιμα τὶς οἰκονομικὲς καὶ πνευματικὲς συνθήκες νάχει μιὰ πολιτισμένη κι ἀνετὴ διαβίωση, ὥστε νὰ ἐξασκεῖ δημιουργικὰ τὴν ἐμφυτὴ ἀνωτερότητά του. Ἐτσι δὲν θὰ διασαλεύεται ποτέ ἡ σωφροσύνη τοῦ κόσμου.

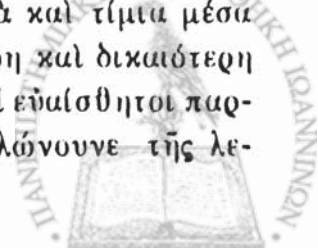
ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ

ΣΧΟΛΙΑ

“Άλατα που μωραίνονται...”

Οι εικοσιδύο διανοούμενοι της «Ε. Τέχνης» κορτάρισαν κάπως με τη διαμαρτυρία τους για την καταδίκη των δυο Ρώσων συγγραφέων. “Όμως προδίκασαν ίσως την άδικη στάση και θέση τους. Ανάμεσά τους και μερικοί άπίθανοι κι άγνωστοι για τὸ λαὸ διανοούμενοι σὰν κάτι Ἀργυρίου, Κωστάκου, Χαίνης κ.ά. Ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ τους στὴν Ἀθήνα σὲ κατοπινὲς δηλώσεις ἢ συγγνώμες γιὰ τὴν ἀρχικὴ τῆς στάση και σιωπῆ, προσπάθησε νὰ δικαιολογήσει τὴ γκάφα. Τοὺς τράβηξε τ’ αὐτάκια. Ἡ πείρα διδάσκει πὼς οἱ βιαστικοὶ κι οἱ προπέτες, σκονιάφτουν. Ἄψε - σβῆσε...μανιφέστο διαμαρτυρίας, γιὰ μιὰν ἀπόφαση δικαιοσύνης ξένης χώρας, ξένων νόμων. Θὰ ρωτοῦσε κανεὶς βλέποντας κι ἐξετάζοντας ἀντικειμενικὰ τὰ πράματα: “Ὅταν καταδικάζονται δυὸ πολίτες, σὲ φανερὴ πολύχροτῃ δίκῃ, μὲ συνηγόρους ὑπεράσπισης, κι ἀποδείχεται ἡ ἐνοχὴ κι ἡ παράβαση νόμων τοῦ ποινικοῦ κώδικα τῆς πατρίδας τους, πρὸς τί οἱ ξένες ἐπεμβάσεις και διαμαρτυρίες; Ἄν θὰ ἴδουν οἱ λαοὶ τῆς Σοβ. Ἐνωσης σήμερα τὴν ἀδικία (ἂν πράγματι εἶναι) και δὲ θάχουν τὴ δύναμη ν’ ἀξιώσουν— μῆτε οἱ χιλιάδες συγγραφεὶς τους—τὴν ἄρση ἢ τὴ μετρίαση τῆς ποινῆς στὰ καταναγκαστικὰ ἔργα; Τὸ ἄδικο στὴν ἐποχὴ μας δὲν εὐλογεῖται ἀπ’ ὅπου δήποτε κι ἂν προέρχεται. Ἀλλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ διαρωτηθεῖ: Ἦταν αὐτὸ στέρηση ἐλευθερίας, αὐτὴ καθ’ αὐτὴ σὰν κατηγορία; Πὼς τόσοι ἄλλοι φιλελεύθεροι Ρῶσοι συγγραφεὶς και κάτι «ὀργισμένοι» μάλιστα τύπου Γεφτουσένκο μιλοῦν παντοῦ και γράφουν ἐλεύθερα και κατηγοροῦν ἀκόμα και τὴν Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ποὺ τοὺς ἀπολύτρωσε ἀπὸ τὶς δυναστείες τῶν Τσάρων, και βρίζουν τὸ Στάλιν νεκρὸ ποὺ θεμέλιωσε τὸ καθεστῶς τους κλπ.;..Μήπως ἦταν— ὅπως ἀποδείχτηκε— συνωμοτικὴ και δόλια διοχέτιση σκοφαντικοῦ ἢ ποιὸς ξέρει μπορεῖ κι ἀπόρητου ὕλικου μὲ ψευδώνυμα

σὲ ξένη δύναμη; Τοῦτο εἶναι βαρὺ κι ἀσυγχώρητο παράπτωμα γιὰ τὸν πολίτη μιᾶς χώρας. Ἀλλὰ ὅπως και νᾶχει τὸ πρᾶμα και δραπέτες ψυχιατρείων νὰ ἦταν σὰν τὸν Β. Τάρση ποὺ βρίσκεται τώρα στὸ Λονδίνο...ἢ τόσο...μεγαλόψυχῃ Ἐνωση Σοβ. Συγγραφέων θὰ τοὺς ἀφήσει νὰ μάθουν νὰ δουλεύουν; Ἐχει τόσους και τόσους ποὺ γράφουν λίγα ἄρθρα και τρεῖς κακομεταφράσεις και τοὺς κάνει μέλη τῆς!! (“Ὅπως τὰ δικά μας τὰ πολλὰ κι ἄχρηστα λογοτεχνικὰ Σωματεῖα ποὺ δὲ ζητᾶνε οὔτε αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα προσόντα, φτάνει νάσαι εὐνοούμενος τῆς διοικήσεως τους!!). “Ὅμως ἂς κάνουμε μιὰ σύγκριση μὲ τοὺς δυὸ - τρεῖς τιμωρημένους Ρῶσους. Τοὺς τὰ παρέχει ὄλα πλούσια ἢ πολιτεία... και γίνονται κλασικοὶ τεμπέληδες και μερικοὶ ξενομανεῖς και πονηροὶ ἢ κι ἀνώμαλοι τύποι μπορεῖ σὰν τὸ Σινιάφσκυ και τὸ Ντάνιελ. Συμβατικοὶ ἄδρανεῖς και ἄγονοι οἱ περισσότεροι, δὲ βοήθησαν μεταπολεμικὰ ὅσο ἔπρεπε στὴν πιδ γρήγορη δημοκρατικοποίηση τῆς ζωῆς μὲ τὴν ἐνότητα, τ’ ἀνάστημα και τὸ κῦρος τους. Ἐμεῖς οὐσιαστικὰ ἀνοργάνωτοι κι ἀβοήθητοι, προχωροῦμε. Οἱ ὑπερκυβερνήσεις μας δὲ μᾶς λογαριάζουν, οὔτε μᾶς φροντίζουν θετικὰ και δίκαια. Πολλὲς φορὲς δὲ μᾶς δίνουν κᾶν σημασία, γιὰ τὸ ἴσως δὲν τοὺς συμφέρει νὰ ὑπάρχουμε, ἐλεύθεροι ἐρευνητὲς και διαφωτιστὲς τῆς Ἀλήθειας. Εἶναι πικρὴ. Φτάνουν και σὲ σημεῖο νὰ μᾶς προγράφουν. “Ὅμως ἐμεῖς ὑπάρχουμε ἀπ’ τὸ λαὸ κι ἀπὸ τὴ φύση μας. Κι ἂν ἐπικρίνουμε παστρικὰ και ἀντρίκια κάθε στραβὸ και ἄδικο...εἴμαστε εἰλικρινεῖς κι ἄδολοι πατριῶτες, νομοταγεῖς και περήφανοι ἰδεολόγοι. Κι ὅταν ἀκοῦμε τὸν ψόγο τῶν ξένων, σκύβουμε τὸ κεφάλι ἀπὸ ντροπὴ και πόνο. Ἀγαπᾶμε πολὺ τὴν πατρίδα μας. Ἄν τὴν κατηγοροῦμε καταχθόνια και μὲ ψευδώνυμα στὰ ξένα πραχτορεία... Ἀγωνιζόμαστε μὲ φανερά και τίμια μέσα νὰ τὴ φκιάσουμε καλύτερη και δικαιοτέρα γιὰ ὄλους. Γιατὶ λοιπὸν οἱ εὐαίσθητοι παρερμηνεύουν και διαστρεβλώνουν τῆς λε-

φθεριάς τὸ νόημα; Μωραίνονται παντοῦ καὶ βιάζονται νὰ παίρνουν ἀποφάσεις, προκαταλημένες μονομερείς κι ἀκαταστάλαχτες; Ἐχουν λοιπὸν δίκιο νὰ διαμαρτύρονται τώρα μὲ τὴ σειρά τους κι οἱ λογῆς ἔμποροι καὶ κάπηλοι τῆς ἐλευθερίας... Διότι, «ἐὰν τὸ ἄλας μωρανθῆ ἐν τίνι ἀλισθήσετε;». Ἄν δηλαδὴ ἐπικρίνουν οἱ τάχα προοδευτικοὶ διανοοῦμενοι τὶς ἐλευθερίες στὴ Σοβιετία;.. Τότε ποῖος ὁ ρόλος τῶν εἰδικῶν «Σοβιετολόγων» τύπου Γεωργαλά; «Μωραίνει Κύριος...» τοὺς πρωτολιθοβόλους τοῦ «ἀναθέματος».

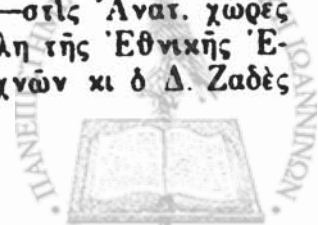
•Ο μαρασμός και τὰ κουφολάχανα

Ἡ Ἀθήνα εἶχε κάποτε διῶ σπουδαίους κριτικούς τὸ Μ. Ἀγγέλη καὶ τὸ Μ. Παπαϊωάννου. Ὁ ἓνας παραγέρασε ὁ ἄλλος εἶν' ἀποσυρμένος. Αὐτὸ θ' ἀπαντοῖσα σ' ἓναν κ. Καστάνο (πρῶτη φορὰ εἶδα τ' ὄνομά του στὰ λογοτεχνικὰ καθέκαστα) καθὼς δημοσίευσε πρόσφατα μιὰ ἐπιστολὴ του στὸν «Ἐλεύθερο». Πάντως μὲ τὸ δίκιο του κατηγορεῖ κι ἐξευτελίζει τοὺς ψευτοκριτικούς πού εἶναι παραστεκάμενοι μόνο σὲ φίλους καὶ φίλες πού τοὺς δίνουν... μὲ τὸν κανόνα «ἴσο» μου νὰ σοῦ δώσω». Στιγματίζει τὴν ἐσκεμμένη σιωπὴ τους γιὰ τοὺς τίμιους σιγγραφεῖς πού ἀδικοῦνται καὶ τοὺς στερεῖται ὁ λαὸς γιὰτὶ δὲν κριτικάρονται καὶ δὲν προβάλλονται ποτὲ τὰ ἔργα τους. Μόνο τοὺς φίλους τεμενατζῆδες βοηθοῦν μὲ κάθε τρόπο καὶ μέσο. Στους τίμιους σιωποῦν. Σιωποῦνε κι οἱ χελῶνες... ἀλλὰ ἔρπονται. «Τάλε κοιάλε». Ἀποτελεσμα εἶναι τὸ δημοιοφυγικὸ πάθος τῶν νέων ταλαντοῦχων νὰ σβῆνει καὶ τῶν παλιῶν νὰ μαραζώνει. Γράφει ὁ κ. Γ. Κ. πῶς ἓνας σιγγραφέας στὴν Ἀθήνα πούλησε μόνο 2 βιβλία ἀπὸ ἐκδόσεις του. Κι ἄλλος σπουδαῖος ποιητῆς, ἀντίτυπο κανένα. Αὐτὴ δὲν εἶναι νέα διαπίστωση. Ἡ ἰδράκα τῶν κενόδοξων λόγιων πού δὲν παραχωρεῖ καὶ δὲν ἀπαλοτριώνει στήλες κριτικῆς μεγάλων ἑφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῆς Ἀθήνας, εἶναι «παλιόταρτα» χωρὶς συναίσθηση ἀντικειμενικῆς κριτικῆς εὐθύνης. Παράλληλα ὁ ἐπιστολογράφος ἐπικαλεῖται λόγο τοῦ Καβά-

φη πῶς δὲ γελιοῦνται οἱ κριτικοὶ «στῶν ἰδεῶν τὴν πάλη». Καὶ πάει καλιὰ του ὁ ὑγιῆς Καβάφης, ἀμ ὁ ἀρωστιάρης!! ἀφοῦ ἦταν δισυπόστατος; Πολλοὶ κριτικοὶ σὰν τὰ κουφολάχανα, δὲν εἶναι ἀπαλαγμένοι ἀπὸ τὸ δεύτερο... (ἀφοῦ τὸ πᾶνε σερί, φερὶ φερὶ νὰ καβατζίζοιμ' ὄλοι...) τὰ κουφολάχανα φυτρώνουνε στὶς κοπριές καὶ τὰ κλωτσοῦν οἱ κόττες!!

•Ταλέντα και ὑπεροφίες

Μιὰ καλοπροβλημένη «Σαγκάν» τῶν Πετροχάρηδων μὲ τὰ «Παστοράλια» καὶ τὶς «Στεφανίες σὶ ἀναμορφωτήρια» Νέλλη Θεοδώρου, δήλωσε σὲ «βαρυσήμαντη» συνέντευξη στὸν «Ἀνένδοτο» δι: ὄλα στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα εἶναι πιὸ εὐνοικὰ (δοσὴ δηλαδὴ ποτὲ ἄποτε) γιὰ κάθε καινούργιο ταλέντο». Φαίνεται, δι: ἡ σπιριτόζα πεζογράφος πλέει σὲ πελάγη μακαριότητος κι εὐτυχίας... ἀπὸ τὴν ὁμορφιά... Κι ὄσοι τὴ βλέπουνε θαμπώνονται. Τὰ βλέπει κι αὐτὴ ὄλα παραδεισένια, ἐκστασιασμένη κι ἀπὸ πάτρωνες κριτικούς ὑπερκολακευόμονη. Ἐκεῖνο μόνο πού δὲ βλέπει εἶναι δι: τὰ περισσότερα ταλέντα χάνονται κάτω ἀπὸ τὶς βαριές κι ἀφόρητες συνθήκες τῆς ζωῆς, τὴν ἀδιαφορία τῶν ἀρχῶν. Καὶ κάτι ἄλλα πού οἱ ὑπεροφίες τῆς δὲν τὴ βοηθοῦνε νὰ τὰ ἰδεῖ εἶναι δι: οἱ τίμοι λογοτέχνες ζοῦνε κοντὰ στὸ λαὸ χωρὶς θίφιφους καὶ σαλονάκια... στὴν πρωτεύουσα μὲ παρδαλόχαρες ἐπιδείξεις. Καὶ δι: στὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔζησε κανένας σχεδὸν σιγγραφέας—οὔτε ἀπὸ τοὺς παλιούς κι ἀξίους—ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῶν βιβλίων του. Στὴν καλύτερη περίπτωσι τὸ τιρὰζ ἑνὸς καλοῦ ἔργου, γιὰτὶ ἀγνοεῖ πῶς δὲν ξεπερνάει τὶς 3 χιλιάδες ἀντίτυπα; δι:αν κι οἱ μικροποιητὲς στὶς Ἀνατολικὲς χώρες ἀμοίβονται γεναῖα καὶ τὰ βιβλία τους ἐκδίδονται καὶ κυκλοφοροῦν κατὰ δεκάδες χιλιάδες σῶματα πού τὰ λαχταροῦν καὶ τὰ διαβάζουν μὲ δίψα καὶ πάθος ὄλοι οἱ πολῖτες. Ἄς διαβάσει ἡ ὄψιμη «Σαγκάν» τὶ ἔγραψαν μὴ «μιασμένοι» σιγγραφεῖς—κατὰ μοναρχικὴ ῥήση—στὶς Ἀνατ. χώρες ὄπως ἡ κ. Μαρία Ράλλη τῆς Ἐθνικῆς Ἐταιρίας Ἑλλ. Λογοτεχνῶν κι ὁ Δ. Ζαδὲς

σιτών «Ἐλευθερο» τὶς 27 - 1 - 66 Ἀλλά, «ἔρσθω» ματάκια οὐτοπίας καὶ ὑπεροψίας, ἀμήν.

Τὰ «Πινάκλ» καὶ τὰ «Σοῦπερ»

Ὁ Τύπος τῆς Ἀθήνας ἔχει πολλὰ σοβαρὰ καὶ ἀστεία. Ὅλα ψυχαγωγοῦν. Ψεύτικα τοιλιμπουρδίσματα. Ἀπὸ τὸ ζυμωτῆρι τῆς παρηγόριας καὶ τῆς πλάνης. Τὰ σκοτεινὰ παρασκήνια. Κούφια λόγια. Εὐκασίες γιὰ τὴν κομπιναδόρα ἔκβαση στὰ πράματα, ἐνῶ ἡ κοινωνικοῖστορική ἐξέλιξη προχωρεῖ. Μπορεῖ μὲ βῆμα σημειωτὸ μὰ σταθερὸ καὶ σίγουρο. Ἔχει ὁ πολὺς Τύπος καὶ τὰ γλυκόμενα καὶ ἀνάλατα κουτσομπολιά του. Τὶς «σοῦπερ» γιὰ τὴν ἀχαρη ζωὴ τοῦ λαοῦ—ἀντιθέσεις. Τὰ ξεσκολιάρικα ξενυχογλεντοκόπια. Τὰ παραδὰ καὶ τὰ «γαργάλατα» καὶ δόστου νύχτα μέρα... καὶ βάρε τα καὶ χάλατα. Π. χ. Στὰ μαμόθρεφτα μέλη τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας τῆς σοῦπερ ὑψηλῆς, τῆς σοῦπερ ἀριστοκρατίας «παρεσχέθη» πλούσιο γεῦμα στὰ πολυτελῆ σαλόνια τῶν χρυσοκάνθαρων... Καὶ «περιδρόμιασαν» λέει πολυτελῶς οἱ τάδε καὶ οἱ τάδε μετὰ τοῦ κυρίου τῆς κυρίας τάδε καὶ μετὰ τῆς κυρίας τοῦ κυρίου δεηθῶμεν ὑπὲρ πίστεως καὶ ἀγάπης... γράφε=συζυγικῆς ἀπάτης. Γευστικὲς ψιάτσες λένε. Φορέματα μπροχάρ μουσελὶν καὶ ἔμπριμὲ τρουακάρ. Καὶ παρενρέθησαν οἱ κυρίες καὶ οἱ κύριοι τῶν κυρίων. Φίλοφρονέστατες σιλουέτες!! Πολυτελεῖς αἰθουσες μὲ πολυτελέστατες χαρτοπαιξίτες!! Καὶ τέλος... ἡ πολυτέλεια τῶν εἰσπράξεων διατίθεται—μνήσθητι Κύριε—γιὰ τὶς φιλανθρωπικὲς ἐταιρίες!!γιὰ τὰ ὄρφανὰ τῶν πολέμων καὶ τὶς συμφορές. Θυμιαστὰ τὰ ἔργα σου καρικατούρικη κοσμικὴ σοῦπερ ἀριστοκρατία, σοῦπερ παχυδερμία, σοῦπερ χαρτοπαιξία τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Πόυεσαι Μάξγουελ!! Τύφλα νάχουν τὰ χαρέμια τοῦ Σαούντ καὶ οἱ κρουαζιέρες τοῦ Ὠνάση!!

Σκυλιὰ καὶ τίγρεις...

(Οἱ ἄμερικανοὶ πειρατὲς τοῦ πλοῦτου,

στρατοκράτες στοὺς ἀδύνατους λαούς, ἔχουν τὸ κάθε τόσο καὶ τὶς ἀνάλογες μὲ τὶς συνθήκες καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν λαῶν μέθοδοις ἐπιβολῆς. Ἄλλες στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ στὴ Μεσόγειο, διαφορετικὲς στὴ μαύρη Ἰππειο καὶ στὴν Ἀσία. Ὁμοῦς στὸ Βιετνάμ πῶχουν συναντήσῃ τὴν ὑπεράνθρωπη ἀντίσταση κείνου τοῦ λαοῦ... ἐξακολουθοῦν νὰ πειραματίζονται τὸν ἄγριο καὶ λυσαλέο πόλεμο πάνω στὸ πιδ ἄσυγχώρητο ἀνουσιούργημα καὶ ἐγκληματικὸ κακὸ τῶν ἡμερῶν μας. Εὐλόγα διαρωτᾶται κάθε λογικὸς ἄνθρωπος τοῦ πλανήτη μας πῶς, γιὰτὶ οἱ πολεμοκάπηλοι, δὲ συνέρχονται ἀκόμα ἀπὸ τὴν κραιπάλη τῆς μισανθρωπιᾶς, νὰ καταλάβουν ὅτι, μάταια πασχίζουν νὰ πνίξουν τὶς φωνὲς τῶν συνειδήσεων τόσο τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ ὅσο καὶ ὄλων τῶν πολιτισμένων καὶ φιλειρηνικῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Οἱ ἀνθρωποφάγοι κάθε χρυσοφόρας πολεμικῆς ἐπιχείρησης, ἐστρατεύουν μὲ πρωτοφανὴ λύσα καὶ ἐξαγρίωση. Καὶ ἔχουν τὸ θράσος νὰ ὑποκρίνονται τὴ λέξη «Ἐλευθερία». Πατοῦν ἀδιάκοπα καὶ χορεύουν σὰν ἐωσφόροι πάνω στὰ κόκαλα τοῦ Λίνκολν. Ἔχουν χαμένο κάθε ἴχνος λογικῆς. Μὰ τελευταῖα ἔχασαν ὄλα τὰ πασκάλια... Καὶ ἔχασαν καὶ τὰ λαγωνικὰ σκυλιὰ τους...ἀπὸ τοὺς Βιετναμέζους ἀντάρτες ποὺ πασαλείβονται μὲ τίγρινο λίπος. Ἐφνέστατο ἀντίμετρο νὰ φεύγουν ἀλάργα τὰ σκυλιὰ καὶ νὰ ἐξοντώνονται οἱ ἐπιδρομεῖς ἀπὸ τὶς «τίγρεις».

Χαρτιά καὶ Ὕμνοι

Ὁ ὑψηλόθωρος Κριτικὸς καὶ ἰδιαιτερός στὴν ἀμερικανολογία τῆς τρανῆς, κληρονόμου τοῦ ΓΑΒ κ. Καραντώνης, ἀσχολήθηκε τελευταῖα μὲ κριτικὴ γιὰ ἓναν παλιὸ ἐρυνία ραφιναρισμένο ἀπὸ «μιάσματα» λιβελογράφο τῶν ἠρώων μιᾶς πίστεως, καὶ ἐξυμνητῆ τῶν ὀργίων τοῦ Κανέλιου «Παρθενῶνα» τὸν Πᾶνο Κατηφόρη. Ἐγραψε λέει τώρα, (καθὼς δὲ βρῖσκει «κόκκινα νησιὰ» καὶ μαῦρες μέρες γιὰ τ' ἀδέρφια του... καὶ ἀσχολεῖται μὲ τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ ὕδατα) νὰ τι ἔγραψε: γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ χαρτιοῦ!! Μέγας εἶσαι κριτικὸς τοῦ Ε.Ι.Ρ.,

του «Γαλαξία» και τις ποίησης των κρα-
τικῶν βραβείων για τὰ ἐγκώμια στὸν Π.Κ.
Ἄλλα καὶ θαιμαστὰ τὰ ἔργα σου σιγγρα-
φῆρι τῶν... τριχῶν τοῦ χαρτιοῦ.

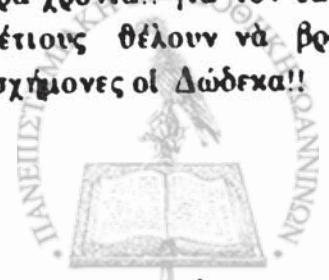
Ἡ ξένη γύρι κι ἡ «μπεζαχτοῦ» ἡ κυψέλη

Ὁ κ. Π. Χάρης ἐπιφυλλιδογράφος κι
ἐμπορικὸς συγγραφέας, ἀπὸ γνήσια λογο-
τεχνικὴ δημιουργία εἶναι λίγο στεφρμένος,
ὁ καημένος!! Παρὰ τοῦ δι μαθήτεψε σὶ
«Νοιμὰ» κι ἔδωσε λίγα πράματα τὸτ' ἐ-
κει... ἔκτοτε, ἔγραψε σ' ὄλα τὰ ἐξήντα τό-
σα χρόνια του, γνήσια δικὰ του λογοτε-
χνικὰ ἔργα τόσο λίγα, ποὺ μόνο τὰ «φῶ-
τα σὶ πέλαγο» (λίγα ἀφηγήματα) φάνη-
καν σχετικὰ καθὼς φωτίστηκαν οἱ θάλα-
σες κι ἀγάτισαν τὰ ψάρια. Ἄλλα κι ὁ
στεῖφος κι ὁ λιγόγενοσ, ἔχει πονηριὰ κι ἐ-
ξυπνάδα. Σοφίζεται λοιπὸν ἄλλες μέθο-
δες. Ὅπως, ἐντυπῶσεις ἀπ' τὴν Κίνα,
μελετήματα γιὰ ἄλλους συγγραφείς, ἀνθο-
λογίες καί... «μέριζα διάφορα» γιὰ νὰ
προσθέτει σὶ καρνέ του σιγγραφικὴ δρά-
ση. Ἐτοι πρόσφατα παροίσασε ἄλλο βί-
βλλιο μὲ περιμαζέματα γιὰ τὸ τί γράψανε
κατὰ καιροῦς ἄλλοι γιὰ τοὺς Ἑλληνας.
Σκάρωσε καὶ τὸν ἐπιβλητικὸ καὶ μεγαλό-
πρεπο τίτλο «Ὁ Κόσμος κι οἱ Ἑλληνας»
καὶ σὰν ἐπίτροπος νοικοκύρης σὶ κωνδύ-
λια ἀγορᾶς τῶν ὑποιργείων... κανόνισε νὰ
μὴ μείνει ἔξω τοῦ νιμφῶνα κι ἀπὸ τὶς ἐκ-
δόσεις τοῦ '65. Τί γόνιμο τέλος πάντων
μελίσι ποὺ τριγᾶει «μοιραφέτικα» τὴν
ξένη γύρι γιὰ τὴ μελένια καὶ χρυσὴ κε-
ρήθρα τῆς «μπεζαχτοῦς» κυψέλης του!!
Ἵρες εἶναι σὶ τὸν καιρὸ τῆς νοθείας τῶν
πάντων σὶ τὴν Ἑλλάδα, νὰ τὸν δοῦμε καὶ
μὲ τήβεννο!!

Ἄντιφάσεις ἐρμητιστῶν

Θλίβεται κανεὶς μὲ τοὺς κοίφους νεο-
ἔλληνες ποιητὲς ποὺ γράφουν «περὶ πολ-

λοῖς» γιὰ τὰ ἔργα τους (κι ἄς μὴ δὲν ἔχουν
ἀναγνώστες) γιὰ ἐπιδειχτικὰ τὸ πιότερο
σχήματα λόγου. Ἐτοῖ, μᾶς κατὰγραψε τὴν
ἐξελιχτικὴ του πορεία σὶ τὴν ποίηση (δο-
κι ἀν εἶναι σιμπαθητικὴ) κι ὁ Κρίτων Ἀ-
θανασούλης μιὰ Κιριακὴ σὶ τὸν «Ἀνένδο-
το». Ἡξεις ἀφίξεις!! Μιὰ σὶ τὸ καρφὶ καὶ
μιὰ σὶ τὸ πέταλο. Ἄπ' τόνα μέρος ἀξιολο-
γεῖ σωστὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ποιητῆ, κι'
ἀπ' τ' ἄλλο τὴν ὑποβιάζει. Μιὰ ἀνεβάζει
τὴν ἀξία του σὶ τὸν ἔβδομο οὐρανό, μιὰ τὴν
καταχωνιάζει μὲ τὴν ἀνισόφορη τὴν ἀνερ-
μάτιστη γνώμη του κι' ἀποψη, σὲ ἀχρη-
στία—λέει—κι ἔξω ἀπὸ τὸ λογικὸ. Στὴν
ἀρχὴ τάχα τὸν θέλει ἀνθρωπιστὴ ἐξειργε-
νιστὴ. Ἄντιλαμβάνεται κι ἀναγνωρίζει
τὴ μαγικὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ, νὰ πλάθει
τὴν ψυχὴ τ' ἀνθρώπου. Ἀυθεντικὸν μᾶ-
λιστα μὲ τὸ μέσο κι ἀντικείμενο τῆς
τέχνης του νὰ ἐξανθρωπίζει τὸν ἀνθρωπο-
λυτρῶνοντᾶς τὸν ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες τῆς
φύσης. Μὰ σὶ τὸ τέλος ὁ «πολιφώτιστος» κ.
Κ. Ἀθανασούλης ξελέει γιὰ ὄλα Κι οὔτε
λίγο οὔτε πολὺ, ὁ λεγόμενος ποιητοῦλης
παραθέτει τραγέλαφες κι ἀντιφατικὲς κρί-
σεις... ποὺ σὶ τὸ τέλος τῆς ἀμφίροπης φαν-
φάρας του, βγάζει τὸν ποιητὴ ἔξω ἀπὸ τὰ
φαινόμενα καὶ τὸν προορισμὸ τῆς τέχνης.
Ἄλλα δὲ χάνονται ἐπιτέλους αὐτοὶ οἱ πα-
ράτονοι κι ἀμφίροποι «σίντισιρες» τῆς ἐ-
ρημιᾶς. Ἄν μᾶς χρειάζονται διαν στέκουν
ἀπαθείς μπροστὰ σὶ τὸν παλμὸ τῆς κάθε ἀν-
θρώπινης καρδιάς ποὺ χτυπάει πονεμένα!
Ἄς ναρκώνονται κλεισμένοι σὶ τὸν καβοῦκι
τοῦ ἐρμητισμοῦ καὶ τῶν ψευδαισθησιῶν
τους. Ἄν παρατάξει κανεὶς τυχαία χί-
λιους Ἑλληνας, εἶναι ζήτημα ἀν ἔχει ἀκού-
σει ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τ' ὄνομά τους, κι ἄς
γράφουν 30 ὀλάκερα χρόνια!! γιὰ τὸν ἐαι-
τό τους μόνο. Τέτοιους θέλουν νὰ βρα-
βεῖουν οἱ μεγαλοσχήμονες οἱ Δάωδεκα!!

★ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λιλίκας Νάκου: «Προσωπικότητες που γνώρισα» (Άφηγηματικό)	Αθήνα	'65
Γιώργου Παναγούλπουλου: «Έγερτήριο» (ποιήματα)	»	'61
Γεωργίου Μάνου: «Ο Καπετάν Κρομμύδας» (ιστορικό)	Γιάννινα	'65
Νίκου Λώλη: «Το Δωδεκάημερο στην Ήπειρο» (λαογραφικό)	Αθήνα	'65
Ειρήνης Κρούσκου: «Φως στην όμιχλη του όνειρου» (παραμύθι)	»	'65
Κων(ν)ου Κίτσου: «Η Παιδεία του Άνθρώπου της εποχής μας (Παιδαγωγικό)	Γιάννινα	'65
Πάνου Παναγιωτούνη: «Ελληνικός Λόγος» (ποίηση)	Αθήνα	'65
Πάνου Λιαλιάτση: «Ο Φράχτης»	»	'65
Μαρίας Λαμπαδαρίδου: «Μικρό Κλουβί» (Μυθιστόρημα)	»	'65
Γιώργου Γάτου: 1) «Η Ιστορία των Ίωαννίνων» (ιστορικό)	»	'65
» 2) «Ανέκδοτο Υπόμνημα προς τον Έλευθέ- ριο Βενιζέλο» (ιστορικό)	»	'66
Β. Πλιάτσικα και Ν. Λώλη: «Το Τεριάχιον» (τοπικολαογραφικό)	»	'65
Φοίβου Λέλφη: «Δελφικά Τετράδια» (περιοδικό)	»	'65
Άρσένη Γεροντικού: «Κριτικά» (Διάφορα)	»	'65
Στέφανου Τηλικίδη: «Ποιός έκλεψε τους οίκτιρμούς μας» (Θεα- τρικό Δράμα)	Θεσσαλονίκη	'65
Μαρίας Μινεέμη: «Πυρός» (έκπολιτιστικό περιοδικό)	D.D.R.	6/'65

ΦΘΗΝΑ ΚΑΙ ΩΡΑΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

Οι πιο άνετες κι' ευχάριστες εκδρομές σε Ευρωπαϊκές χώρες

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ - ΡΟΥΜΑΝΙΑ Κ.Λ.Π.

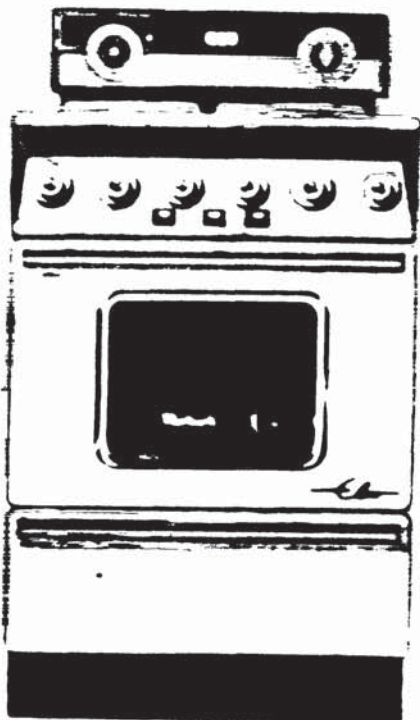
Για να γνωρίσετε νέους κόσμους και νέους τόπους

Διευθυντής Γραφείων: ΒΑΣ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ 7—ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΣ

Το σμάλτο είναι ένα θαυματουργό υλικό. Αυτό το χέρον και οι άρτοισι Αγγλικά χρησιμοποιήσαν ερωματισμένο σμάλτο γι να διακοσμήσουν τις πυραμίδες. Ήμερα το σμάλτο χρησιμοποιείται σε τριάνδες πράγματα. Σε επενδύσεις πυραμίδων και κοσμήματα, σε τσιγκές και είδη υγιεινής, σε σκεύη και σε ηλεκτρικές συσκευές. Κανένα άλλο υλικό δεν συνδυάζει τις ιδιότητες του σμάλτου. Αντέχει σε όλες τις διακυβάνσεις, σε θερμότητες μέχρι 800 βαθμών Κελσίου, σε σφοδρές αλλαγές θερμοκρασίας από 0° - 800°. Ακόμα δεν κρατάει καμία μικροβία, καθαρίζεται εύκολα γιατί έχει τελείως λεία επιφάνεια, είναι απολύτως υγιεινό και το χρώμα του δεν αλλάζει ποτέ.

Η ELCO - ΒΑΓΙΟΝΝΗΣ προμηθεύεται την πρώτη ύλη γι το σμάλτο της από την μεγαλύτερη εταιρία του κόσμου την FERRO - ENAMELS. Η σύνθεση του αντανακλάται στους ανώτεροτερους διεθνείς κανονισμούς. Άλλα κράλλη έλεγχο διαβάνουν την ποιότητα του σε κάθε στάδιο της επεξεργασίας του. Αυτό είναι το σμάλτο της ELCO ROBOT - της μόνης αυτόματης ελληνικής εκβίνας.

ELCO Robot

Η ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

● ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ Λ

- Γ. Κ. Σταμπολή: «Ποιητική Συμφωνία» (ποιήματα) Ἀθήνα
- Λ. Ν. Δημητρίου (Νικηφόρου): «Ἀντάρτης σιὰ βουνὰ τῆς Ρούμελης» (Χρονικὸ 40—44) Ἀθήνα '65
- Ἄλεξ. Χ. Μαιμώπουλου: «Ἥπειρος» (Λιθογραφικὰ—Ἰθιογραφικὰ—Ἐθνογραφικὰ) Ἀθήνα '64
- Τάκη Δόξα: «Μικροζωές» (Διηγήματα) Πύργος '65
- Γιάννη Μπενέκου: «Βουλγαρικὰ διηγήματα» (Ἀνθολογία) Ἀθήνα '65
- Γιώργου Ἀχ. Βαβαρέτου: «Γιώργος Χατζῆς—Πελερὲν» (Μελέτη) Ἀθήνα '63
- Ἐφης Παπαδάτου—Ἀθανασίου: «Πορεία ἢ πρώτη» (ποιήματα) Ἀθήνα '65
- Σταύρου Παπαδάτου: «Ἡ πολιτειακὴ θέσις τοῦ Ἁγίου Ὄρους» (Ἱστορικὸ) Ἀθήνα '65
- Γιώργου Βασδέκη: «Οἱ καθημερινὲς δυσκολίες τῆς Ἀγωγῆς» (Παιδαγωγικὸ—Ἐπιστημονικὸ) Ἀθήνα '65

ΦΘΗΝΑ ΚΑΙ ΘΡΑΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

Οἱ πιὸ ἄνετες κι' εὐχάριστες ἐκδρομὲς σὲ εὐρωπαϊκὲς χῶρες

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ - ΡΟΥΜΑΝΙΑ Κ.Λ.Π.

Γιὰ νὰ γνωρίσετε νέους κόσμους καὶ νέους τόπους

Διευθυντῆς Γραφείων **ΒΑΣ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ 7 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Δημήτριος Τζιούμας Μαδύρο

Κινησιοθεραπευτὴς εἰδικευθεὶς

ἐπὶ τὴν Ποιωνία. - Τσακὰῤωφ 17

— ΙΩΑΝΝΙΝΑ —

